
MCO

دلیلاہ بُوز درد و سوز آمیز
چھو تھومُت راوِن ہیت ناو گلریز

قِصّۂ لاجواب

موسوم بہ

اصلی گُلریز کلان

بزبانِ کشمیری

من تصنیف لطیف شاعر نامی گرامی پیر مقبول شاہ صاحب کرالہ واری کشمیری

حسب فرمایش
غلام محمد نور محمد تاجرانِ کتب مہاراج گنج بازار سرینگر
(شاخ) مائیسمہ بازار ریذیڈنسی روڈ میرکدل سرینگر کشمیر

(نعمانی پریس دہلی)

کلان	بسم الله الرحمن الرحیم	گلریز

خدایا چہرۂ امید بنمای — درے از حکمتِ جاوید بکشای

چراغ فکرت و طبعم برافروز — زبانم در سخن دُر سفتن آموز

مُبدّل حنظلم را با رُطب کن — زبانم پر شکر از نوش لب کن

درودِ بے شمار و نعتِ بیحد — دمادم باد از ما بر محمّد

سرم با دا نثار چار یارش — فدای آل و اصحاب کبارش

چھو سردارِ جہان سلطانِ شاہان — جناب قطبِ عالم حمزہ سلطان

ابئی یس بس مدا حاجت روا چھوے — بدردِ دل دوا دادس شفا چھوی

مہ چھوم ارمان دادس کرتہ فرمان — بدر درگاہ چھوسی اپشاہ سلطان

درت دار الشفای خاص و عام است — مرادِ دل زتو ہر دم تمام است

دوا از درگہ دار الشفا دم — بو آسی برانز سینن ژ ای مدام

نظر کرتم نظر یا شاہ مخدوم — مہ کڈتم از سرِ جان تیرِ مسموم

بیان سبب نظم کتاب و آغاز قصۂ زاد و بوم ملک طیفور شاہ

زبعد حمدِ بحید نعتِ احمد — ونے بو قصۂ رنگین مجدّد

۲

دُعا منسند سپین از حق اجابت	کرن بس تازه فرزند از عنایت
گلے بشگفت از گلزار شاهی	گرفته بویش از مه تا بماهی
گلا باه فلو نہ باغ شاه نخشب	ستاره کھتو نہ برج شاه نخشب
تهنه پیو ماجه نشِ زن کاجکوی رو	وچهیت طیفور شاه مسرور کیاه گو
دُره فلو از صدف یامنت نیر دراو	گرک تامنت تمسِ معصوم شه ناو
تسند رخ ڈیشهی گو شاه خوشدل	مراد خاطرش شد جمله حاصل
جبینش ماهِ برج شهریاری	رخش خورشیدِ اوج کامگاری
شهاه زین مژده گو طیفور شه شاد	بخوبی داد داد و جود را داد
نهایت گشته شه خوشحال و خورسند	دو چشمش روشن از دیدار فرزند
کرن شکرانه وابن شادیانه	سپین گمنام غم اندر زمانه
خزائن قفل نامنت موزه راون	غریبن عاجزن تم وقف نهاون
زبخشایش کرن خالی خزانه	دل آسوده سپین خلق زمانه
شهاه مشهور گوشه در سخاوت	زجود و لطف خود حاتم دنن پت
بنازه و نذر و قربان تم تهوی کر	گدا کا نهه بخشنه منزه رودنه شر
وچهیت دیدار فرزند دلآرای	مرادِ دل شهس یکبارگی درای

3

مغنی لحن دلکش بر کشیده
به آواز تش دل خوش ز دیده
نهاده گوش بر دود و دف و نی
رفیقش دوستش سیتن جوان سے
اتھن گرٹ پیالہ سیت مشغول دزناز
جوان می گیش دل اتھا وت برواز
بجام دل ابیت منزل بگی یارن
نشن پیٹھ ماہ تابان منزٹ شاران

بنام ایزد نگارے حورپیکر ز سر تا پا تنش چون لولوی تر
جوانِ گلعذار و سیم اندام همایون طالعے فرخنده فرجام
دلس از هیچ چیز آسو سنه کهنه غم گران آسو عیش با یاران و همدم
همه اسبابِ عیشش بود حاصل دوان داد نشاط و عشرت هل
بجز عیش و طرب آسو سنه کهنه کار نهوت چشم بدس اندر شب تار
رفیقش سیت جامِ می جوان آسو به بزمِ عیش داد دل دوان آسو
بدین عشرت گران آسو زندگانی دران ایام هاى نوجوانی

بنا کردن معصوم شاه مجلس عیش و طرب باراول با احباب و ارکان

دو هه اکه مجلساه رنگین و اعلی گرن بر پای با ارکانِ والا
زهر گونه مهیا عیش تهاون رباب و مطرب و می منگه ناون
وزه دون چنگ و نی سیتاره نه ساز بهت شیرین نوا هر سو خوش آواز
شب و روز آسو در مجلس فروزی گران در نغمه سازی عودسوزی
به تخت زر نشسته شاهزاده غلامان دست بر سینه نهاده
می و آواز با ساز آسو حاضر بگردِ شاه صف دی دی اکابر

تسند عشقن کرن تن جاهی دردل
زعشق مرغ گو شهزاده بیهوش
وزیرن کن ڏِنُ تهو جانواراه
تمامی اهل مجلس آهی بن بن
سڻهاه کر شاهزادن بیقراری
انهن اهل مجلس عاجز و تنگ
وزیرو هتو کرن چاره ڏین کار
به مجلس ویٺهه دانایان آن بوم
بحیله چاره کنه زانک نه هرگز
ڏیسُ فیرت وزیر و ایجها نذار
بدنیا جانورم ماده نه نر
نی سیتن گکن نمتم واله واشه
نمیدانیم نسل و اصل این کیست
برنده پهی گکن زالس وجهنت فل
نهر مرغ گو شهزاده بتیاب

سیئن زآوارگی تن ہاہی درگل
زمجلس و تهو زهر جانب سٺهاه جوش
بدنیا کانه ماچهوه ڏٺو هٿمنت زاه
وچهن مشتاق ساری گی منش کن
هنن فریاد دن از دل بزاری
بهر صورت رٿون این مرغ خوش رنگ
بدام این مرغ چون آید گرفتار
غذا نمتُند مولی سینوکنه معلوم
نهایت در گرفتن آهی عاجز
کر و کیاه اس رڻن بمبند جهوشوار
غذا جهوک پرت لکس بن بن مقرر
چو شاهین و زغن شهباز و باشه
بعالم دانه این جانور چیست
درندن نفیسجی گردن چیه نکل
اجهوکن ماره فی لگو ڙاله زن آب

5

كرن هيچ كار بن تراون پر و بال
وهينت شهزاده گو بر خسته احوال
پهوني تنس در قفس دو داره زحمت
نفس لگ زاده بس بر لب آمت
دل آزرده سهڻاه گو شاهزاده
كهتس پٽ جانوره سنده خونه زياده

٦

برغبت جانوارن مخنه هتو كهن — بطمع خام نفسن ناله لاگن

طمع جهوي پاي بند هوشمندان — پهو هر كس از طمع وانن بزندان

طمع جهوي ڙور ايمانك بلاشك — طمع جهوي دام پاي مرغ زيرك

طمع جمله سه حرف و هر سه خالي — بكن ترك طمع ابد وست خالي

ڏين يله مرغ لڳو از طمع ناله — رخ شهزاده فلو چون برگ لاله

سهڻاه گو خوش بنر گندم سوا دام — قفس از زر كرن بس كتو سرانجام

دران زرين قفس گردش انشيمن — مهيا ٹهاونس هر گونه كهن چن

بروز و شب قفس در پيش هٿاون — تمامي شغل و كار و بار تراون

اچهو نله يك نفس آسوسنه چهوران — سر موبه سو شوق آسوسنه سوران

ز ديدارش دل شهزاده خندان — سو در زندان گلن چون دو مندان

بلي اين سنت رسم چرخ گردان — اكس ماتم ببس كتو راحت جان

مكدر سيجر بس منز جانور آسو — دهين كنيشرن تهوت سر زير پا

گران انديشه هر دم بادل زار — خلاصي جهم ازين غمخانه دشوار

كرن تدبير كهن مشراوه ازياده — كرم شايد ازين حيله مه آزاد

غذا كهتو جانوارن ترا و يكبار — سپين پڙمرده لاگن واره بيا

كلام كردن جانور با شهزاده المقصود شاه

مہ دتم زین ہوس کیاہ چھوہتی حاصل — تلوت کمہ باعث اسلطنت دل
عنایتہای بے اندازہ کردی — روان من بہ نیکی تازہ کردی
بخلق خویش ٹھاہ شرمندہ کرتھس — بشکر خندہ خودبندہ کرتھس
چھوہنہ پاٹھن رسوم شہریاری — کرن خستہ روان دسنیاری
نو کردی لطف واحسان ہرچہ شاید — ولیکن خدمتت از من چہ آید
بشکل اصل بدوی آسہا بو — دلک غم غصہ شاہس کاسہا بو
ولیکن چھس بہ تشکل مرغ بستہ — بخر تعریف کیاہ ایہ میانہ دستہ
بہ بوزتن شاہزادن عقلہ کرچرخ — دو رخ از فرحتش شد چون گل سرخ
تعجب کھون آتن منز جبرتس پیو — بفکر جانور واراہ بڈتن گو
دپن تس جانورس ہر اللہ — سرس ہینس مہ کرتم وارہ آگاہ
بو چانی نکرہ اندر گوس دریم — بحال خویشتن کرتم مہ محرم
دپس تم جانوارن تورہ فبرتس — وتی کیاہ سرپنن گرتہ فاش بیزتن
مہ بد مارک جدا ازتن گژہم سر — نہ چھوم بہتر نہ سرباون نہ بہتر
کرس ہرچند شہزادن مدارا — بخاطر گو نہ تس ہرگز گوارا
بدنصورت مہ وہنم پوردہ سال — بعالم گشتہ سرگردان بدینحال

ون نامہ منت سرکرمنہ سپاہ نہہ خبر دار [illegible]

[illegible]

۷

بیان ملک و مملکت عالم پناه بوان در بحث و در بخشش ...
ز ترکستان و ولایت بودن شاهی

آغاز قصهٔ عشق عجب ملک و حسن نوشیر

تم اَس کینسه گمت و کینسه پتن دل
بیرناکس چہو پوبنت بیان قصه بوتن بحث شکل
وتی ہنو کش ہتم ... ہتو

بو بُدی بادہ با مردم وک حال ‌ ‌ گرہن سنگبین و لن والنجه پرگال

ہنُ سر بادہ بُد با سنگ خارہ ‌ ‌ گرہن ننت میانه حالہ پارہ پارہ

اگر ظاہر کنم این رازِ دہ سال ‌ ‌ کوہن گرژہ سُور بوزنِ میانو احوال

دیُس شہزادن ات چہو منه مه باور ‌ ‌ ہمو جیلو موُلے بوتہف تولی کر

سوای حیله با وم رازِ پنہان ‌ ‌ گرشہم وارہ نسلیٔ دل و جان

بہانه نزا و آخر پُڑہ ونُ چہوی ‌ ‌ زسر تا پا بہ کینزاہ سرہن چہوی

بیان کردن جانور حال پوشیدهٔ خود از ابتدا تا انتہا

گرُس بله شاہزادن زیادہ ابرام ‌ ‌ ونُ ہنوتس ہن آغاز و انجام

بغیر از نہ اسنی زانون نه چارہ ‌ ‌ دیُن نس کنُ مه کن کن تھا و وارہ

بو پُڑ کن دخترِ شاہ پریِ جہس ‌ ‌ برہ کرمزتہ ہیواکِ جعفریِ جہس

وُجہان آسنه سُد زاہ آفتابس ‌ ‌ دپن مشہورِ شه جہم ناو بابس

جز بیرس منز سکونت گاہ جہوم تش ‌ ‌ دپان بیتُ الامان تنت ناو ملکس

وتی کباہ ماجه ہند اوصاف کن تھاو ‌ ‌ دپن جہم گلبدن پیرامتش ناو

عزیز از جان بو آسس تس گنی کوُل ‌ ‌ گرہن تقدیر ان از مادر پدر دُور

نشاط و عشرتن کن آسو مشغول / تهی پاٹ آسو تن هر روز معمول
همیشه مجلس آرائی کران آسو / ز نخوت علم مغروری پران آسو
دو هه اگه گرم کرنم مجلساه جان / بهت منز راگ پارن آسو شوبان
ز هر سو مطربان لشکر آمیز / ز نغمه بر دل عاشق نمک ریز
دون ساقی ز جام خود می می / بدست شاه پر کرده پیاپی
ز جام می شده شهزاده مدهوش / نهاده بر سماع مطربان گوش
ز مغروری نظر کر شاهزادن / بمجلس هر طرف نم نامرادن
وچهن مجلس پیشم رشک فردوس / نشسته خود چو مه در خانهٔ قوس
بخاطر گومنش ژیه بزم بے غم / مه رسنوی آسه کم و چهم لعالم
وزیرن کن دپن چهوه بوزمت راه / مه میوه چهوا آسمت کاهه شاهزاده
دپس فیرت وزیرو شاه عالم / ژه میوه چهوته کاهته وچهنوت تاهیم
دران مجلس پے تسکین خاطر / سٹهاه خلق آس انه هر جنس حاضر
کران نم آس بحث زیرکانه / و نان از ماهرویان داستانه
همه یکدگر وک این بحث باکل / چهه بے همتا بتانِ چین و کابل
گهے شیرین بیان کردند آغاز / ز خوبانِ ختن ترکانِ شیراز

الف زن دال دیښت گو توفامنت   ز غم شد خم صنوبر در زند امنت
سو قا سروس بنار رشک زالان   کمند زلف او دام غزالان
زمه تابنده نرجهوس لاله رخسار   زه کاکل گلہ خس ہٹ کاله شهمار
مسلسل شو بون کیاه زلف و کاکل   زه کاکل زن پریشان چ سنه گل
فریبنده زه کاکل دام الفت   وجهه ونی بجهه ون مار خصلت
معنبر زلف مشکین مار پیچان   خم اندر خم کهورن تا منت پریشان
ننند موی سیه زلف تتاری   سرش پیوسته اندر نافه کاری
زعنبر مو سرش ریحان چمن زن   زلف سنبل زه کاکل یاسمن زن
خط فرقش دران موی سیه فام   رو په سنز جوی نن انمز ڈکس نام
میان موی ریبا جوی جهیس زن   تتاریکی سه کمسنه عاقلن ان
مرصع بر سرس طافین زرین   اما کر شهر تاب نن بر موی مشکین
نهتی بینه سنبلن منز باگ پوشا   ننه زن زنگین اندر منو تشا
برابر ویش جبین از نور تابان   عطارد زان بهت بر برج میزان
سه پیشانی چو ماه نیم هفته   برج قوس جای خود گرفته
ڈکس ہٹ ٹکه چهوس جین نهر برهام   ننه مریخ برخورشید دلخواه

اویزان چھیس پرزلون گوشواره … نوان تم گرایه سینن هوش واره

ستاره زن پرزن دُردانه گوشن … چھه امُت کم ستا جوهر فروشن

سو گل وش پری وی دلکش کاکل منز … گلاباه زن چھهو ظلمت سنبلن منز

نهی دون زلفن اندر چهره شوبان … یهنه منز کاله ابرس ماه تابان

شوبان کیاه لاله روس بن خال دلکش … بگلشن زاغ یا قلقل در آتش

حبش بچواه نته در باغ زاغ امُت … سوڈ لبشت زونه بر دل داغ زشا مُنت

زنخجر چھیس سهٹاه باریک بینی … کرن خسته جگر از نازنینی

شکرلب پژوزل از لعل و یاقوت … بچ سرخی وچھنت گو لاله فرتونت

وزل وٹھه خوشتر از گلبرگ خوش رنگ … وچھنت لعل بدخشان ہوٹ در سنگ

دهانس غنچه خونه کنهه کمی نه … لب لعلن شکر چاکر کمینه

زشیرینی دهانش در شکر خند … بزیر لب پرزلون قنده قل دند

اسن وقته ستاره زن چھه تابان … نته خسته دلن کتهو مرهم جان

مدو سیب سیمینش زنخدان … نته سیمین آسیب دل و جان

دُولمت کیاه چھهو شوبان سوبخه منز چاه … لبالب ازمی صافی دلخواه

برازمی چاه زمزم باچھو گرداب … قرار جان و دل ات جابه بیتاب

کو ٹھیو بہہ جہیں بدن تا ہم و پسند ہم	کف پا از کف دریا نہ کہنہ کم
ملنت کہو رن حنا از خون عشاق	بخوبی چہو سنہ کاہنہ ثانی در آفاق
ز شیرین در لطافت ہست خوش تر	دہن جہیں نوش لب شیرین زشکر

شنیدا شدن عجب ملک باستماع خبر از زبان پیر کہن سال

بہ بورنت گو شہاہ شہزاده بیتاب	خیال عیش و شادی گومنش خواب
زنام نوش لب دل گوس بیتاب	گیس شادی جہانداری بگرداب
کنو بوزن خبر دل گوس نس بت	مٹہوس یکبار ساروی عیش و رات
بوڈس کن نم دہن ای پیر بار اہی	چہہ لس آسان کت ملکس اندر جاہی
باین صورت سہ سحری یا پری جہیا	بگو از جنس آدم یا پری جہیا
دہس نم بڈ جزیرین منزہ چہو ملکا	نمکو آب و ہوا بسیار دلخواه
پرستانہ عجائب رہہان جہوی	زنس نہو نا وتت ہبنت الامان جہوی
پری پیکر یسان ننت جیا بگانس	دہان مشہور نہ چہوین نا و بابس
کہنی جہیس گونہی پس نوش لب ناو	نہ بورنت شاہزادن گوت بر جاو
سپین از جام عشق نوش لب مست	قرار دل دتن یکبار از دست

بخوبی آں مطربِ سازوایان — بآئینِ خوش و دستورِ شاہان

وزان آسو ہر طرف ستیار و سنطور — بہت شہزادہ یکسو مست و مخمور

بجان و دل تہوت نغمس کنوی گوش — کران برباد دلبر جامِ مَی نوش

سوراتک قصہ تن منزباد ہوپیش — حصولِ جمعیت بیادگرتش

ہتون نراون اچھو کن اشک نے بن و د — دین حاصر کردان گرھ بڈ نوک نے ود

بجلدی نادوت بڈانہ ناوک — بمجلس برو تہہ کن تش وا تناوک

دیں شہزادن ای ہیر خردمند — ز دُرجِ گوہر خود بہ کٹ بند

موزرہ در گفتگو ہم لعلِ نوشین — دنم اک شربتاہ از جام دوشین

ز ذکرِ نوش لب کرتم مہ مسرور — غمِ تلخی کرتہم از کامِ جان دور

تنند عشقن مہ کرہم جاے دردل — ز عشقِ او گمت جہوم ہای ودرگل

کرن ہزبڈ دلیلاہ بیاک آغاز — امی سبت بیہ نابر حالِ خود باز

عجب ملکن دیس ای مردِ دیرین — پہوحرفو ہیم کر دل مہ تسکین

نہ جہوک بشک سراپا پرز دانش — کلامس جہینہ شیرینی نوح ہاش

ایز تہاس نراوھی ون سی پیچ کیت — پہوئیت تاثیر بن تت بیاک لذت

نزوی ڈن وارہ یا ہٹن ان مہکت منز — تعاون واراہ جہی نت ننت منز

۱۳

ولو عشقو اچهین اندر جای
زه بدوی عاشقن هټ تبر زاوکی
شهنت هکه ماموهت گو هم پنهانی
زه آهم غیر خواهش هچهی مبارک
مخاطب هت خیال یار دلخواه
د نان نی آسو بارس کن نزاری

مه کر تهم کیاه غمکت ولانه دریابی
ببک تبر نگه لچهه خون مارک
بوو ندی سر زه کرم تم مهربانی
لگی یاری بیا بنشین ابتاریک
کران رانش د وهس افسوس نه آه
ولو معشوقه لاگو د وسنداری

غزل خواندن عجب ملک

چهاو گلرو یه گلزار ها و دیدار لیتی
زه پټ شبد اگرفتار چه گیهت آزه گیتی
انکنار و شه رفتار بو وتهری بو پشه
بمن نازن خریدارسین عاقل نه ینی
زچشم مست هشیار نهر از خود بینی
بچهه لن هټ زه شهار زلف چهی نزار و منتی
وچهنت هم لعل دربار شهه لن تر شبه منتی

یهم نی مته چهی مار ها و دیدار لیتی
ر دون دون کوچه بازار ها و دیدار لیتی
زه تهوکن بوز هم زار ها و دیدار لیتی
بنقد جان گرفتار ها و دیدار لیتی
کمز نرگس نگونسار ها و دیدار لیتی
کران صد خون بیکبار ها و دیدار لیتی
بلن دلخسته بیمار ها و دیدار لیتی

ستمگر بے گہ مار اگر دون کینت پچهنی
دو اچهو اهتو کرن کار ها و دیدار پر لیتی
میو نیستن مت مکه ار بولا گے کاره پر تنی
زه دو دن گریه می مار ها و دیدار لیتی
دل مقبول افگار جان گرمار مهر تنی
پیمن تی ت بر دار ها و دیدار پر لیتی
بیتاب شدن عجب ملک از عشق
نوش لب و بیان بیقراری او
نه آسوس صبر سے آرام د دل
ز عشق یار گو دیوانه عاقل
بمی ناله د دون اسو نانر زه
بیاد دوست دلله دشت د زه
نیارت بوس عشق صبر و آرام
پیمن نی صبح امیدش مع آرام

١٤

ز عشقو ی نار نیب بیتب
بیکباره نشه زن زن دون ببیب
سنب بجا سر هش ببب
نان ن بب واده بب جان لب
جیم زنش و بار بب سر جعبن
ز عشق عب سب باب سب
زه بن سن بین عبسوی
روش یخشنه هم زنش شش
زنان تکلم نشن پیچهن شن شب ن عشق
پیر نبه ن نم ده سوتینس سبنیه سسن سو عش
ز عمر ن سب و دون سبنیه سنن شعلا اشکاه
ستن ن ن ن اندو سع سن صنعیف شکاه
وفداری فرزند عجیب
از تفضل شدن شاه بهتکلند

خبر دِژ شاہ بہگر دس و زیرو
جگر گوشہ نہند بیمار از ہو

خبر ژھنہ کِنہہ چہ کیاہ تس بقراری
غذا کھنہ چھوسنہ چھس فریاد و زاری

دِتھت نہند غمہ لیومت آو لاران
اچھو کِن دادہ سیتن خون ہاران

ہِنس نش مالو بامت آو در حال
وچھون فرزند بر بستر در انحال

نہ مالس ہیرہ وتھو کرتس نہ تسلیم
نہ نہند وتھو فرشہ پتھ کرتس نہ تعظیم

وچھون شہزادہ ناروت سر بہ بالین
نہ دل آوارہ گومت زار و مسکین

پریشان دل ؤچھت گوشاہ بہگرد
کرن خون باری از سینہ بصد درد

وچھون بلہ پادشاہن حال فرزند
و دن گو نہند وتھت از بس دلبند

حکیماہ اَن شہن دانا نہ عاقل
سِتھاہ سوی تجربن منز آسو کامل

کرون راہی حکیم نبز دانش
زہ وچھنس نبض کرنس آزمائش

صحیح معلوم کر آزار کیاہ چھوس
دوای آن خلل دِ رکار کیاہ چھوس

حکیم بلہ شاہزادس و اتو بروہہ کن
ژٹِت جامہ ژٹ تم سو قِتھون

بعلم تجربہ تم نبض وچھوس
تنس بیمار بوز نہ آبہ نہ اتس

بحکمت ہای خود ہر راہ پشافت
مرض عشقُن مولی سینس نہ دریافت

دین نس کر اپز کرہ یون ناش
پز وی ون بڈ پزی کرنس لع دگیر

15

دوبارہ شاہزادس چھو ویرن
تاتھو کرنیا یہ پت من نیرن
زنانن ہند رٹن درد دل محبت
کیتھ بوزن گرتن براوت پیت
وفاداری زنانن ہمیشہ پیشہ
جفاکاری تمہ غفلت با ہمیشہ
مشتمل رندہ ہتو دن حضرت عیسیٰ
علیہ السلام نسخہ یا

بتدبیرِ فسانہ پرزہ ناوُن — بہر صورت ہیُن حال ہاوہ ناوُن
وزیر آو شاہزادس نشہ در حال — برزٕ ہیُن تنُوتس بزمی حال و حوال
مہ گو دریافت عاشق چھُکھ ژٕ کنام — تو ہی چھوی ژٕ ورگوُمت خواو آرام
نشہ کیتھہ آسہِی تتھو زعفران رنگ — وُنہ تی کم ژٕ کرنک یُوت دلتنگ
گمٕت کس چھُکھ ژٕ عاشق ہاوتم سر — کرن زٕنی برونٹھہ کینہ در حال حاضر
بو والن آسہ یُد پٹ آسمانس — دمی زٕہارِ نت انت سارِن جہانس
کمر بستہ کری کوشش درین کار — بو حاضر ون کری ژٕہی نشِ سوالدار
بشیرینی کرون شہزادہ دِل نرم — سیُن نش جمع خاطر گوس دِل نرم
فریاہ دِت نہ اُنوس وارہ باور — وُنس نم قصّہ خودیای تا سر
بہ کینژاہ بوزمُت آسوس ٹس نش — وُنُن تی با وزیرِ تیز دانش
وزیرن قصّہ نمُند یام بوزُن — سیُن عاجز دِیُن فیرت منس کن
مہ چھو منہ بوزمُت زاہ تا بایندم — پھوکس مشہور نشہ در مُلکِ عالم
وتسام کینسہِ ہنزہ زٕوہ چھو نہ در مُت — نہ نام نوش لب در گوش ژٕ آمُت
گمان چھوم بڈ غلط ونُمت چھو بشک — عجب مُلکس نہ بوزنت کھر شہاہ زٕک
دِیُن تس کر اُبزِ کرہ یُوت تا بشر — پزٕ وی ون بڈ پزی کرُنس بود گگر

وقت آت ہیت دیلاہ بوزنم
رکان آسو ونہ عیسیٰ ابن مریم
مرلدہ ڈیو نہ [illegible] فاتحہ
پہون نہ [illegible]
ووان ڈیو ہین مزارس منز [illegible]
صنیفاہ نالہ واناہ نیم جاناہ

۱۶

[illegible]

[illegible]

نبرد سگو عیسیٰ دوباره زنده کرن [illegible]

زنده کرتن زنده یا پرورد گاره

دعا منگن [illegible]

[illegible]

ہمِس رسنوی ہیم کیاہ زُومہ درکار	ہمِس رسنوی لسُن میانو کر سزاوار
نہ بوزنت آو عیسیٰ اس سٹہاہ عار	دپُن لس کنُ مہ ہاوُم قبر آن بار
دُوکہہ لد آسو وارہ تنبہ لبومُت	فراقہ سیت گلموت نہ ہلیومُت
جوانس حسن بجا آسو سنہ وارہ	بدبگرہ قبر ہاوُن تس اشارہ

زندہ شدن یہودی بدعاے حضرت عیسیٰ و ایمان آوردن او

روانی یام عیسیٰ قبرہ پٹ آو	یہوداہ اک قبر رِاٹت بنز دراو
دزن درنار جسمس آس لنس گرگ	سبہ آسوس بدن گومُت پوان ہیک
وچھیت ہتو حال عیسیٰ اَن پرژہن لسن	مِہ ونتم کیبازہ لگمُت چھک عذابس
دپُس مِتم تورہ یا عیسیٰ وندی جان	گمُت آسوس نہ دنیا نا مسلمان
ژہ اَنُ نک نیت مکانس میانہ باپت	دپُم کلمہ ژلم مِہ داغ لعنت
پرون کلمہ سپُن مومن یہودی	جوانس نِشہ گو عیسیٰ بزودی
جوانورثی دپو بہتم چھم زمانہ	ایژ چھوا یا بدل دِتو بہتم نِشانہ
ژہ دپو تہم دلپسند آسن مومِ چھم	سپُن لس مردِ کتہ یاہٹن مِلہ ونتم
جوانس دپو پرژی کن چھم زمانہ	ولی بوی از غلط راوُس گمانہ
بعیسیٰ وارہ ہاوُن قبر آن زن	سہ یام نیت جاہہ مدفون زندہ کرتن

روانہ سوی خانہ [illegible]

[illegible]

۱۷

[illegible]

بناحق چھوک کرن دعوای باطل
بدی بیہودہ چھوی ہن آہ مردم
دپس شہزادن ای مردِ نیٚہ کار
نلوس تھف وٚنِ ہٚن رٹ نہ مارن
زنانہ تُندو سرکش گیہ پُرکین
زنانن وزہ نہ دپوس پادشاہم
ہاسن ہم ژُورنی بو ژورہ از رات
ہتن نس شاہزادس بیٚہ لارُن
بیٚہ ہیٚتہ ہتو نہ لارُن نس پنفتس
روٚ دُوی چھوی چانہ باپت نجمہ خوای
دوان وارہ جوان بیہ آو درحال
بہ کٔن بوزن نہ عیسیٰ حیرتس ہیو
دپُن نس ای زنِ بدعہد و بدخوی
خبر چھی کیٚژ خواری نجمہ ژی بت
برن پیس لگے ہیہ امبری ٹکانی

مہ کر بیٚر چھیاہ ژِ لاگ عادل
ستمگاری مہ کرزن عادلی گمٔ
مُولی از جانِ خود چھوٚ نیہ یون عار
انہہ تراوُن نتہ بر دار کھارت
لرزن از قہرِ شوہر بر جبین چین
بو چھس بیشک کنیزِ شاہ عالم
جوانس ژورہ تہمت کرنہ اثبات
جوانن ہتو اچھو کن خون ہارُن
دغا بازی کرن شو بیا شفقتس
یہی چھا چانِ رسمِ دوستداری
ونُن درخدمتِ عیسیٰ بہ احوال
بہ بیشِ زن جوانس سیٚن ہت گو
جوانس ہٹ کوی لاگُن جفاجوی
ہتو لاکن ژہ دراپک بدطبیعت
امی داوی دوبارہ زندگانی

۱۸

ستمگاری چھہ بشیک خصلت یار
وفاداری ہمیشہ کار عاشق
ژہ چھکھ از جامِ عشقِ دوست محروم
بہو چھیو وارہ پاٹھن عشقنوی مے
ژہ کیاہ زانکھ چھو عشقن گون لذّت
بوزُہنس بولہ مس ونہ وارہ عشقن
بگلشن ونِ دمس لاگت عنا دل
بوز ہانڈن ہر طرف چھہ یس لنہ ژہ تہ نام
وزیرن زانو عشقس مز چھو محکم
کرون دم زہ پہ لاجن از و کاف
کران چھس نہ نصیحت دانہ نا بثر
چھو گستامت بعالم شاہ مشہور
تندوی چھوس گمت بوزت محبت
نتہوی تس عشق درخاطر زنت جاے
شہن سنبرنت اِن پیران عاقل

چھو لازم عاشقن لاگن وفادار
جفایس ژالہ بشیک سوی چھو عاشق
توہی کن دردِ عاشق چھو نہ معلوم
بنی واقف بدردِ عاشقی گے
بیوزانوی ہتو دِژ سارِ سی لت
کرو دس از جان و دل آوارہ عشقن
ہیم بو پایہ ہیم تسکین منا دل
لبن گو نہ جایہ شاید آگن دلارام
نشارہ چھس نہ نارس گرشن کم
ونہت گو ہتہ دون شاہس دلالت
امس کرمُت چھو عشقن یار نہ خبر
چھہ نسی حور پیکر نوش لب کور
چھہ نس ونژ نیابڈ اکھ سُتر کت
رنگ و نام شاہی چھو سنہ برو
پہا ندیدہ شاہ عالم نہ کارِ

19

بیم ساتها بیم می مر گپ پر دور
بیم ادرت دیم دارت ام در کور
ز بعدمن زه شوی تاجداری
مسلم می پته زنی تښم یاری
زه کړ نوی گرمن فلوانه عاشق
زه شوی پادشاهی چه وکړه لالون
ام سم بربرنت ترو کړ غم کاری
کړکی کښود نشانی تاجداری
زه اسوی ډفه مه پته تخت میانوی
بم کرم زه لاست مه پته رخت میانوی
زه ترو کړ ملک ته مال
بم کرم زم ام کم بلک گهوتسم لهال
زه ترو اونت پادشاهی نه حکومت
الگی کته عقل بورنت او کت

دِ نوت کوه ترک خواب و باب آرام
غرض هر گه زه آسی شیر مرغان
اما منتُ سند چهونه کو نه شابه پیغام
بو سوزن چانه خنبطره سار لشکر
بکوه دشت و دریا روز و شب نم
عجب ملکن دیسُ ای شاه والا
براه عشق لارُن کره چهو شایان
چهو لازم عاشقن لارُن اچهو کن
کهو روستین بکنُ جهسُ شرط یاری
دیسُ شاهن زه کمو مایه ولوسم
خبر چهے مادوم کانهه چهوم گمراه
توقع ای اسپر آسُم مِه چانوی
کرک بر تخت شاهی کامرانی
زبیری و انتُ چهوسن لبِ گور
مِه والوم آفتاب عمرُ بر کوه

رټون غم عشقوی کړ تهس بوج بدنام
دِ می پیدا کرت بشک بیک آن
نه کِنهه نیاه نشانا ه راسن نه نام
بتی ژ ماندن بهر جا چانو دلبر
انَن شا بد خبر ا ز نوش لب مِن
جهانس چانه سینن قدر بالا
حشم هن سینت با ارکان و اعیان
بهر دم خون دل هارن اچهو کن
بسر لارُن چهو شرط دوستداری
کو و زن شین شرا و نه کر ابه گلو بسم
کنوی ژی آسوهم و نتم زه گوی کیاه
زه نهاوک بیته زنده نا و میانوی
رټک مال و خزانه جای میانی
ضعیف و ناتوان بیدست و بی زور
گمنت چهوم یا و نه می شر اوس لوه

ویس تم تو ده ای شاه جوان بخت
بعاشق کر جهد لایق تاج نه تخت
جهیم راه عشق ره رنج و خواری
عشق جهیمه تاجداری
سزای عشق پادشاهی این جهیم دنیو کار
زه عاشق پادشاهی
اتی نه عاشقن بنده دنیا
نفرت عاشقن از کار دنیا
بلیمنت نم جهیم از ایم ازدیده اشک
پاکن بورنت تر شاهن تم
بنون هارن از دیده اشک
نصیحت بیه عشق کرین کړی
زه نهوم کن کری بوزن نصیحت
منعو نم عشق امه عشقه نشینت

نهره میانه ته چهوک غنچه اډه فل | وچهن آسوس لئه کر واره فولی گل
ته آسک میانه باغک پوشته دسته | زبادِ رنج و غم گوهم ته خسته
عقل کر پیده ون دیوانگی تراو | کنهن میان ته نهو کن عشق مشراو
نهوی بو تاج بر سر کر حکومت | مزر کر دور ونهه ژهن نال خلعت
مه چهم در وقت پیری چان ممید | گرهن گره کا ستم مانند خورشید
بو آسو چانو رخ دیشن نه نوشن | کرک مه پته میانوبی خانه روشن
ادی بابت زخن کا نچهن جهه اولاد | تهو منا زنده نامِ جد واجداد
کرنت گم پرانی هند ننگ و ناموس | خجل کر نهس سٹهاه انو تهم ڈکس کوس
بخاطر چهوم ته مارِ منده چهاوک | بدنیا نام بدپت بر ونٹا تهاوک
بڈن لوکن اصیلن کر جهو شابان | زنانن پٹے کر ہن خاطر پریشان
بدل نهاون محبت شو یه ازخن | بدنیا عشقِ حق دبین چهو رونق
مه ونومی مابه سینتی نهوتِ نس کتن | زشیرین چهے مدر میانی نصیحت
نصیحت شاهزادن یو زیاب مهت | سٹهاه شرمنده گو پیو در ندامت
اتر گونس دپن مه عشق برباد | محبت یاره سند مشراوه ازباد
ازین پس ترک کره ون عشقبازی | نمی سینن کره ہمنا مالو راضی

۲۱

وفاداري کړن معشوقسي بېت
مه چم خواهش سڼهاه زان حسن خوشتاب
اگر قربان د يدشاهِ جهاندار
چه نيو نامت مه باقي زندگاني
همن ژ هاندڼ لشهر وده بهر سو
يقين چه وم ميانو راحت و نه زاه
مه مارم شه اگر ازتن ژ ړم سر
به آسايش هڼ چه ومنه سزاوار
شهن في پونس چه وسم حشمين هندوي گاش
دلبڼ نم لوزه بت کهنه چه ومنه چاره
بعشق نوش لب ړاوم دلگو هوش
کړان آس گفتگونم تاکه شام
عجب ملکس سو شب گو روزِ محشر
بيڼ دوده بايو آسوس ناو راسنغ
انڼ سوي نا دوت و نوني يه حال

جهانبڼ آسه تمسڼند بې نهايت
تمکو پرتو کړن شرمنده مهتاب
روم هر سو بحبت و جوي دلدار
و چمن در هر طرف آن بار جاني
تمکر پيغام دلبر بوزه نا بو
لبڼ دوه ناگهان آن غيرت ماه
ازين انديشه فرڼ چه ومنه بهتر
مرڼ بهتر زرڼ نه هجر دلدار
کنتو چه ورت مه و چم جاين ټداش
مه عشقن سخت کړنم دل آواره
دوان ازسينه چه وم آتش تمکو چوش
بتنگ آو پادشه گو هند و تهمت نام
ز سوزِ غم کهرس گرگ باپي تا سر
به بنسخ حرف غم آسوس سو راسنغ
مه کړم عشقه تيرن سينه غربال

سمن بعد عنبرین موبہ [illegible]
افزاند پیر [illegible] درده جانانه
[illegible]

بین کیئزن رفیقن تهو کهه پیغام	کروک ساز سفر از صبح تا شام
گورن پٹ ہنت ٹهاه مال و خزانه	بشب بنرت به پنهان گی نه خانه
نهکس ہم نیبٹ نه کونه جا په سیالش	جلد پک چون برنده رات ایش
بجلدی زان بیابان گے تشابان	صبح فلو وات اندر یک بیابان
کرک از باد صرصر تیز دستی	هی یک بر بلندی که به نیستی
ٹهاه گی مانده کنه رو دگنه احوال	بد ہمنوا ال دوران آس بریکال
عزیز غم غریب ہنم ره آسو	بصد زاری ودان شہزاده کپاه آسو
مسافر داده گلمت آسو بیکیس	نه آسوس نه تاب و طاقت ہوش نه حس
فرافکه ناره سیبنن سینه بر ہتھم	وبن آسو طالعس کن کپاه مره کرہتم
زشاہی والو نهس کرنهس مسافر	نه کپاه کرمی بو کرنهس خسته خاطر
فدا کرہس پنن جان و جوانی	لبن کنته خوبرو دلدار جانی
ونان ہی ناله نه فریاد دیوان	چهو کن خون باران آسو نزاون

غزل خاندن عجب ملک

ولو بے درده جانانه	تو لکنا پرده مستانه
ولو بے درده جانانه	گلو بلبل چهه دیوانه

[illegible]

ولو بے درده جانانه

٢٣

بخارت ملکِ دل ینوتھم	ہدف گرتھس بہ تیرِ غم
صدف پروردہ دُردانہ	پزیا دل ہیت گرٹن دلتنگ
گرٹھی نہ خونہ کباہ تی منگ	بسر یہ ہیت یی پانہ
جگر جھوم تشنہ دل بیتاب	قرارِ جان و دل نایاب
یود غم کھم ژہ ہمخانہ	ییوی بس چانہ ہجرک طول
زُرن چھونہ طاقتِ مقبول	ز شوقت گوم بریانہ
دین راوی ییتھی پاٹھ آسو فیران	گمت میدانی منز حالِ حیران
پکان رانس د وہس میدانی منز	بیابانہ ہی بے پایانی منز
نہ خورد و خواب پیو شہزادہ ہاکل	سپن بس اغوانس زعفران گل
وَدان آسو لولہ سینی ہولہ گلونت	دوان فریاد و نالہ ہوشہ ڈلمت
رفیقن دادِ منندہ گو دِلس سور	سٹھاہ تھکِ یک یکی در منزلِ دور
گورن رود کنہ اصلا طاقت بار	سپن لاچارہ گی دلتنگ یکبار
بزاری را سخس دِ پو تنا ہزادن	رفیقن سارنی گدِ گیک پادن
گورن رفتار کوی چھونہ طاقت و تاب	امی چیزن بو گرنس سخت بیتاب
سوار و ہم پیادہ آے عاجز	ازین رفتار کن واتونہ ہرگز

وُنی دن مشورہ پزیا نیو ونِک
انہ بیٹن کا پچھن ہوشیار روزِک
گوشتو نی زن رفیقن زُردہ ترت
ہمو ونن تم گرٹن رخانہ فرت
نیوک ییر نشانہ زن سمنز
سنگرگ کھو گرٹن کرتی ہیو بیتہ
پیٹھ تم زردہ یزن کیہ چھو رفیقن
کیہو کینہ خطرہ چھی ژہ نیر کمل
ییتھو دریاوہ منز د این بیابان
ییتھو ی ڈیرہ ییو با مال و پیامان
ادہ ہیت نادہ منز سامانہ وہل
پکِک گنہ زرہ نس مطلب کی کھل
یکِ ژی مصلحت ینو تیو کرڈیرہ
بکِ سی بیٹھ با لبارو جیرہ

جہازس منز بیہ ایہیرے روانہ
چھو پیو فوتن ساروی ونیو ہا ہو ترانہ
یجی کھی ہی پیسہ برو ترسیو ور
ہیدریا در منز ایزناوہ چس
میان پیدر یا دریا ونڈاوہ چس
سمندرن انہ قیمت ایس اینی
لب دریاوہ بیچن یتنہ چس منغ غم مروم ما ام دای
کسمہاں نیرہ بیان انہ چس منندہ سر کشتی ینبی

ژان ناہ سکا نہیر کیو کہ نہ زان دار الامان
غرق ستن جہانہ درد دریا زن یا وجاہ لف
ملکن د و یہ کر سخس و ژان پیسمن
عجب کمر سپن منز ان سٹھاہ اسو وانند

ون وتهم بت کرو کیاه چاره سازی | مرو ماره وره باقی عشقبازی
بدریاو بخشکی کرنه کم سیر | لبن چھینه نیب تمنند وفت گو زیر
یمن دِ ون رهبر نی تهک کڈنه یهرس | پھینه ونه وانتی معشوقه شهرس
صلاح چھوم بٹھو کھسو از آب یزرو | بخشکی ون دِ موه هرجا یه فیزرو
یمت فکرن یمن تم آس تهوواو | ز دریا موج وتهو آس فتک ناو
سمنت گے غرق در دریای خونخواره | بڈک سامانه ساروی گر بیکباره
بتقدیر الٰهی گے پریشان | بصد رنج والم تنت منز ڈنگ جان
قضا آسوک برابر آسک و عده | سلامت رُود کُن زن شاهزاده
بران تختس اکس بٹ زن خساه آسو | لسا کنه مره ریوان بیکساه آسو
و دان آسو مبتلا چهوس دِ ون غمن منز | جُدا چهوس یاره سی نش باتن منز
اکوی غم عشقنوی اُسم دوگن یوم | گرفتارِ بلایہ گوس کیاه گوم
بنوحه آسو تن امت لے فره باکن | به کیاه آسوم مه کلمنت ذاتِ پاکن
ونان هر دم جگر آسوس تہ هنانی | بنوحه آسو هر دم هئی ونانی

غزل خواندن عجب ملک تخته جهازه

کاوه یمبو همتو تش نا خدایس گراوه | عشقه واوه آو لنسی منز مه بڈ موناو

پین القصه بعد از رنج بیار
دو سه اکر کیتناه ڈیٹهن نمودار
ڈٹهن از دور بالا اکی عمارت
نترن وت ٿت عمارت کن گلبس نس
نزدیک عمارت لے ودلران
پین خوفت او کنیزه ۽ بیم نظاران
گڈن ودبت ودان حلقه در بار
نگهبان کانهه وچهن نه ڈیڈه اندر
ودن ڈانوس عمارت آنه خالی
محو ڈرس بر اندرکن ٿزا وحالی
اندرکن ٿزا ویامن عام خاص
نگهبان در مکان ڈیٹهون نه پاس
عمارت ڈسکن ڈٿهائی گهوم مشتاق
نظر ٿهس کرن طاق و جفت قصر

بقیهٔ قصه

بعون ایزدی تخته نٿس کن ... لکس ٿهو کهنو نه آمنت کنوی ٿن

ادا حمداه کرون گوڏه با حلاوت ... روانه کوته میدا پنج ٿرن وت

نه آسوس طاقت لے فتن نه تا باه ... دوکن آسوس ٿهریو منت اضطراه

قدم نیز آسو تراوان با دل زار ... غذا آسوس نه کهنه الاغم یار

ضعیفاه خسته گومنت آسو دلریش ... غریبس پیده آسس نه گرتهن نه ریش

پیوان برخاک له اژ ناتوانی ... کهوان افسوس برجان و جوانی

وتهان نهد گه پیوان ٿه زار و غمگین ... اتهو کهوره پکان ٿه خوار و مسکین

دوان فریاد عشقس ماره کرتهس ... بومالس ماجه نشه آواره کرتهس

سوره آسخ گوم کتوبس بار آسم ... سرن محرم عمن غمخوار آسوم

رفیقین دردلن نشه پیوم دور له ... شفیقن مهنه سوره برانت نه نظر

بغیر از حق لبمنه کانهنه درد دل ... کرم سوی برانت چهم آسان مشکل

کف پاین بضرب سنگخاره ... گمت آسوس خساره پاره پاره

دوهین گیترن کرون میدانی یل ... بگردن نال آسوس عشقنوی جیل

نه ڈیٹهن بستیناه نه کانهنه شهراه ... نه انسانن هندوی کونه جایه جیراه

[illegible]

بمسند بر شونگت ؤ زخواب راحت | عجب ملکن ننیز بلیه وچهیه شلبت
تخیر گوس غالب نن وچهانی | بمس آب اسنا در دهر ثانی
پری از نام وچهتر چهینه ڈهمی | فرشته یا قمر یا نوش لب چهه
چو گشت آن نازنین از خواب بیدار | کشاد آن فتنه پرور چشم بیمار
غبار خواب اچهونش کرن ؤ ور | نظر تراون بهر سو مست و مخمور
جوانا ه اک بهت ڈیٹهون بالین | بچهره خاص ظاهر بات مسکین
چهینه وانان بتو مرغ پرنده | زهیبت رم کران شیر غرنده
بتون بن ؤ بوه نی چهونه زهره ڈهران | پرنده جانور بتو کر چهیه بهران
مبالغه چهوس بو گنزران جانو بتوین | خبر چهینه کیاه ژه چهوی مه جایه ڈیشن
زجان خود ژه ما آسک گمت سیر | کرت بو ایت جایه توی سیر
ننه باقی حیاتی دانه چهینه | ژه نامومتن انک بتو بور یانه
سلامت ون گرین فیرت ژه دشوار | قضا آسوی گرک تم ژی گرفتار
عجب ملکن دپوس بو چهوس غریباه | زجان و زندگانی بی نصیباه
بخشم و قهر ذنس ته وره آواز | کتکو چهوک کتو گرڈهک ابیر جانباز
زبنوم واواه مه تقدیرن بناگاه | گمت چهوس یاره وننم چاره چهوم کیاه

27

وَمَامِن دابۃٍ الا علی اللہ رزقہا

بجس جایہ اکِس گرمی سٹاہ سخت | اُکلس تل ہیوٹ ساہتاہ آن نکوبخت
کھمت صُبحس نتی دوہہ تنیل آسوس | گمت نت با طبیعت میل آسوس
زنہ شرمت آسوتس نضن بنیدن منز | فولاہ اکہ وہمت آسوس دنن منز
پٔیس پوند تیل فل نیرنت نبر گو | لنجہ بٹھہ جانوارہ وٕنہٕ نمی کھیو
درانْدم ہاتفی مبدا د آواز | باین باعث لجی محنت یرہ باز
رزاقن واتناوُن برو ٹھکن بس | غذا نم وچھنہ کتھہ پاٹھن للن بس
بہ کیتراہ درازل لکھمت تہ واتی | یہ کس پیش پس آخر نہ واتی
بنیجے پاٹھن غذا برت کینسہ نیومت | نہ بدوی درزمین آسی نہ نومت
وَمَامِن دابۃٍ کر یاد دردل | کران برت کینسہ سو چھوی حل مشکل
عجب ملکن دلس وننم تہ چھک کیاہ | پری یا آدمی یا حور یا ماہ
سرس محرم مہ کرنم ای پریروی | بہ تنہائی تہ کتھہ پاٹھن کروت خوبے
دلس نمہ بڈ چھو میانوی قصہ مشکل | تہ بوزن کر نوانا تاب کرہ دل
ونن احوال میانوی پوشہ نشکال | سو ظلم آسمان بوزن چھو اشکال
بیانہ نش چھو میانوی قصہ تردور | وَفی ولن مختصر چھس پادشہ کور
سیہ سالار مالس چھم دبان ناو | سو چھوم ننہ ملک بحرینگ زتش ہاو

رت وانءُ کوني زن بيکسي جهم
هر انسان مُوکهه ڏيو ٿهم دماه بهه
غنت پهينه ڏٺين روز رنج مه
م ضايع ييم ماڊيو بدبخت
بس ته ڏن جهو گومت ڏيو برت
ڏن ڏن زي بين ساري حقيقت
بيت ۾ لرزه نزاون برنهکن يک
يو موکهه بانه واتوک بند مکانس
ٿيس ٿم ملک زرکستانکوي جهوس
ن ته مال سُنديس حال باوُن
عشق نوش لب تم کرسه آگاه
بيکوته مه واراه کال ڏانءُ
وس رانس بين باهن ته ور هن
ٿهاوُم کاهنه جايا ه نه مکاناه
ٿهاه نس بيت نجم زاري نه خواري

سٿهاه بهجنسوي نش بي جسي جهم
ٺهکهاه کڏ واره آرامه رُماه بهه
کلام جان نوازت بو رنج مه
مه روزم داغ دل از دلربا بخت
مقرر ز ير جهوس ين توره فرت
کموموکهه بر ونهه آئي اثر محنت
ونو اس سرگذشت خود اکس اک
برتيبت کباه ڙاک پاڻي قيد خانس
نني شهرک ملکزاده. بوآسوس
نسان ونام وخط وخال باوُن
روان چشمو دوان فرياد نه آه
سه ڙ ماندڙن مدّت ڏه سال وانوم
کرڏم گردش بيابان نه شهرن
لڌ گوُنه جايه ڏيو ٿهمنه نشاناه
بيابان گوهن ڙه ماندم ڙو پاري

٢٩

ادب ئے چہ ئے چہ کړې تمه توره تسليم
قدم ښاوُن پخپل ښتن بر وښه کښه بېټے
هتران کوچه مسنے ناز آن پېر ووین
هغوان تمه بید رنگی شیرښتن ورُن
رگنج چهک نا وکیاه چهوی ای پر برو
بدین رزیبائی وخوبی رگنج چهک
بگفتا حال خود با مادرِ من
بوچهس پرین جنن ښتر پادشاهی
وبان چهم خاوندس مشهور شه ناو
توی پته ماجه میانی دپوسه فرت
دُپس پمنه ووسه زا مرزه چهی کوړ
نهندس طرفسی آسم مه کښه تُعلوم
گبس لاچاره سرپوشیده ښاوم
پرت مانتهر درین خانه بولس بیا
عطا کرهم ز درگه دختر خوب

رچهوس بمه ماجه میانی پوره تعظیم
بتعجب کره سټهاه بلبه نیک خوډیټ
مجبنه سان دتوبس شیرین
بالفت ماجه میانی دپومس گین
عطا کرمنت خدا ئے پهو ژه خوشحو
مه باوُم سرِ منُن ولول ښتج چهک
گرفته در کنار آن خواهرِ من
زُوس اندر چهه زیب الامان جا
گران پرین چهو سرداری نیه زاو
گزهک کتو ازژه نهو سامانه
بوآسس فی اژ مرښو ازره دو
ښتوت و انت مه آزار وضع گوم
بزودی پرده جنی مه پراوم
گرودم وضع سبنت حمل دیس
گبم خوشیاه سټهاه آسم شرگو بو

غیب دادن ناز منت عجب ملک را در رفتن بسوی بحرین و کشته شدن عفریت

بکهر کره تهه یکین گرزه سوی بحرین — ننی بیزی مُدا سر سینی عین

بجلدی تل قدم ون نور کن یک — سمک ننه ماجه میانی یام وانک

ونزس میانه زوه احوال ساروی — کری سی عشقنس دادس سه داروی

عجب ملکن ڈیش گرزه ہم ته ہمراه — نمی سیتن گرهم می پیده قدراه

پیش ممنه ساده کو تاه چهمک ته لاگان — ته سیتن میانو نیرن کر چهو امکان

تمنا چهوم دلس نتو وانه کر. بو — بدیده ڈیشه کر ننوی شهر بو

نهورن تل ماجه مالس نراوه ماسر — تمنا چهوم بو نهاو چهه مانجو اهر

ته سیتن میانو بته نیرن چهو مشکل — بنه کره لار این دیو سیه دل

کر هو بُد کروبه ساسن دو نیرنت — تنی پٹهه بازگشت اینه بو فرنت

بصد فرسنگ یک لحظه چهو آتان — چهو دیو زشت سیرنا چهو ایسان

عجب ملکن ڈیش کباه کوس طاقت — مه پٹ لبه دست دیو بد لیاقت

بقوت چهوبن بو ممنده خونه برتر — یقین چهوم کریم زورن برابر

اگرچه این زمان چهوم جسم لاغر — بمردی کر گلم زورن برابر

ڈیش ممنه کینسه چهو نه طاقت نه قدرت — به تیغ تیز دبوس ماره ہے زنت

31

نامه در پیش شہنشاه
نمودی واثو در بحرین بوازراه
بہ تیزی واو زن رو دو بتانه
سو قاصد سوی بحرین گو روانه
گرفتی ای پرشک شاہ ملک بحرین
دلکه ز دست نے نظر قرة العین

٣٢

وست پیو بر زمین آن دیو ملعون
کو ہا ہیو تیرہ سینی بر زمین پیو
ملکن کو بہ ونہٹہ بنس شہزادہ چون شیر
روانہ جوی خون گی سوی میدان
عجب ملکن بلہ عفریت مارن
دُعا ہنٹو بنس پرن نمہ ناز مستی
گلان آنس بوبیت زندالسی منز
کھرشم از جان بدٔ منت نہ لادن
عجب ملکن نہ دیو بنس ای پریرو
گبر آسک گرفتار ای پریزاد
تاد پ خالقس کن بے نہایت
گرہٹ فارغ ز شکر ابز دیاک
خرابانو نہ آبادانوی منز
میان راہ وانت کرکھ تدبیر
لُبک پے فاصدہ زاہٹ انگ تیز

سیٔن جاری ز زخم تیر بنس خون
زلزلہ کوہ و بیدانن بوبل گو
جدا از تن گرون بنس سر شمشیر
ہمہ دریای خون شد سارٔ میدان
گرت بنس لہ ریزہ ریزہ نو دہ کھارٔن
بمقصد واتناوی حق ژہ دسنی
دزن تنہہ بہہ حطب چہی دالسی منز
لگی باری وندیا سرژہ بادن
شدی آزاد از دیو نگون رو
بیاری خدا سینک ژہ آزاد
تہوی یم زندگی تا این لغایت
ہرک وٹ سوی بحرین جیٹ چالاک
ژٹک منزل نہ یک میدانوی منز
کرک تحریر نامہ خیر تاثیر
دٔنک انعام بنس دیو بس نوبرخیر

میسر زه ته آسمنه خلاصی	سو غم آسوم سزای ناسپاسی
من پر اتن گناهن گوم پورر	بزدیکی مبدّل گوم دورر
وفدون پر گرشهم تولها بو پرواز	بدبیدار نوون گزه ها سرافراز
زلوم ساروی دلگو غم غصه ماغم	بحخر دبیدار نه وون جهومنه کاهنه غم
ولیکن تاب هجران جهومنه الحال	شهاه جهوین هانده ردل هیومنه احوال
ولیکن دانه که پهوم دور منزل	توی پهوم اضطرابه گلمنوی دل
زه نش کرواته غمگین دگرهم شاد	وجهیت هاجهم لوله جانی مه کز باد
بنیاسنه روبرو پاڅن بو دشیت	کنم اظهار حال دل به یشیت
سراپا حال بنیوی کرمه اظهار	سلامت آس ای شاه جهاندار

خواندن سپه سالار نامهٔ نازمست و جواب نوشتن و رسیدن نازمست در خانهٔ خود

شهن بلیه پرسو خط کیزه گیسیت	بحان مشغول گوشکر انسی یت
متهون حشمن سو نامه آس رنگاش	کرون نش قاصدس شاباش شاباش
مگراز نازمست آسک تشه امت	برزوی ون نش نشه کرجهمک زه درامت
به ششن روز آمده از نازمستم	بهفتم روز پیش شه رسیدم

ملاقا تحفاه شو کړه پانوانی مفرح گے غنچې دوزکینه دانی
نه فرصت وی او شاهن طبل شاهی دژک کوشن نه بازارن منادی
اک سبزت گدا مسکین و محتاج دتک خیرات نزاوک جزیه نه باج
نشانه مال کړه ئې پیش حال جکوبه نه لیسنی ازعفریت بدحال
سلیمان گو مکر زنده دوباره گستدی وهمه گو نهو ولو باره
رهائی ژاه ننه آسی نه امکان سبب کیاه کوی ژه موکلیک پاسان
ولیس نمه فضل حق سینوی همراه نمی د توهم نجات از دیو گمراه
نباگه پیده گو اک شاهزادا زترگستان گلمن سوی آسو شیدا
نی از دست خود کرد بو معاوم پهولوکوی مبانه خونه آسه معصوم
بیه سالار بوزنت حیرتن پیو ازین واقع تعجب هم شهاه کهیو
بوان اصلادین همو منه مرباور لوکٹ شرویت کوناه کود لاور
کرو روپاڅ لوکهه نس پو شاهین کر لجهمه یه رستمه همسرین کر
بلاک د بوهمو نه ژاه کار انسان بلا یاه مامولے تر ده باره انسان
کړ شون ننو آسی بدوی میسر بویمه تا با نامی فتح و شکر
بهر صورت ژه انهت مو کلاوت ننه کهه شنه نه مفتی اوه دوات

دران اثنا عجب ملکس وُنُن ناد
بچان شاہزادن شرط آداب
تمس ڈیشنت سپہ سالار خوش گو
ملچی میانی موکھہ بوزم ژہ ہمت
شمارہ خونہ تس ژہ دِتو نہ انعام
حکومت کُرنہ گند سامانہ دتوس
تھس وِ دل انسز کیاہ اننہ ژہ ما
دپہ اکہ دوا وبس شاہزادہ
بوقت شام قیرت آو ازیر
بیس باگہ نظر طرفس اکس گُن
غلامن حکم کرنم پکہ ناویون
غلامو بیت نیوو اسخ بخانہ
عجب ملکس گُنن نند پنہ نگ آسو
فولے نم ل اسخن رنگ پنُنس نہ
عجب ملکن وُچھس کُنہ اک بزُون

بوچھوس اراہ ژہ بیت الصنم نہ ونشا دہ
بپا بوسی نہ سپُن شرفیاب
پرہ ژہ مین تس کیفیت ازکھنہ ناؤ
قیامس تام چھم جانی مہ منت
تکھہ بایس سوبہہ ناوُن باکرام
عجایب خلعتاہ شاہانہ دتوس
تخت سروری تھونس ہن جائے
قشو نہ بیت ہنت ازحد زیادہ
تکن تیز آو دربازہ چون شیر
سوراسخ یر پرشان جانِ ڈیٹھون
بہ درمنز تکہ من وانناویون
عجب ملکس لنتہ ژانکہ شبانہ
بدخشان لعل زن دِ زمت نسنگ آسو
گراہ اک مینہ سرظاہر کرُس نہ
گرِ ژہ ک کتو ایزہ لاغر کیاہ چھے

زه بوزُنت نانسُند کو نه جابه پیغام — زه گو بنا بخت گجرو است از نام

ازین پس بوزهی عشقن هوس دراوړو — وچهون نا عشقه دادی کیاه نبت آوړو

علامات سلامت چهی نناتی — به چانوی چهره چهوم مه ئی ونالی

زه آسی یار لیمُت چهوس بوزاین — توی چهوی ژمتوی آرام جانن

عجب ملکن سه بیناتی وچهن بام — کرون ز آغاز واقف تا بانجام

ز دریا تا بقتل دیو خونخوار — بحال خود کرون راسخ خبردار

همان پیغام یار خود شنیدن — دگر با ناز مست انجا رسیدن

ز اول تا بآخر واره ونوس — قسم هاوت نه باور واره انوس

مبارک شاهزادس را سخن کرُ — عجب ملکنه خونه خوش واره گوزرُ

غماه نه خوف یدُوی ډیوټه بسیار — حمد دپ عاقبت گو بخت بیدار

سلامے نیون صحبس پانسی سیت — بسه سالارسی نشه پانسی سیت

پس از پابوس شاهس کرنه اظهار — بهوی کیا چهوم سوکاسخ ادنگ یار

پرخج کرُمه پته ام سارُ آدن — خفاه چهوم بڈاسُند تهوم مه لادن

گمان آسوم مه واره آسه مومُت — توی فسرده تهو آسون لوع گومُت

ناحیُ الفیو مس لے نده نهاوُن — دوباره یار یارس مله ناوُن

کرون حاضر تتھی اکھ ارغنون ساز	غزل باز آس ہر گونہ خوش آواز

دربیان اظہار کردن جانور حال خود پیش معصوم شاہ

دپن راوی سو درباغ آسو پران	دلیل پتھ وا تنا وُنی جانوارن
دپُن معصوم شاہس ہوشہ سان روز	ونی آوارہ کمہ جیرن کرُس بوز
غرس کتھ نتو بو آیس ماجہ سبتی	وچھنہ پتھ سانو گے تمہ شاد کیتی
یکنہ اسہ آسنہ درگوش ژامژ	پتھ موکلنہ نازمستہ ازدبو آمژ
پرزہون ہتمس تہ کراَیک مہ ونتم	خوشی بخش دلِ غمگین سینتم
مہ آسوم لول آمُت واریاہ جانو	نہ ڈلیشت کاژہ زونی زن تہ گرالو
پننہ حالچ خبر آسمنہ از نام	ننہ ژہی رسُت گرگہ ہی مہ آرام
اَدہ کر پارَہ ہا تاوقتِ موعود	بیکساعت تہ نش بو واتہ ہا زود
کرم مہ پرستشاہ نش اپنہ کالچ	ہراسر کیفیت ماضی و حالچ
بچکونہ گشتی از غربت آزاد	بگو تا جانِ من گردد ازان شاد
ژمیس ودیوتم عار میانوی	نتی سوزُم تتھی غمخوار میانوی
منو شاہ پیدہ گوارُن سو غربت	بو انِنس موکلاوِت پانسی سبت
نی بو پتھ وبارہ واتنا وُس	اوارہ وارہ کارہ واتنا وُس

[illegible]

ره واپهوایئی اپر تهمت مه نتهم
دلاسا کری تهه ڤپوتهم راست ڤتوی
ته تر کستان سو همت آسو عشقن
بڈس ننش بو زمت آسی صفت جان
کهستانن نه ویران غاره نی ڤنود
بڈس نا و عاقبت ڈره ترف ڈریا
مفصل حال مت ڈوی مره ڤنهم
مه ٹیٹ یم لوت غیرت کری سو ڤهرن
سو کتو گو مت مه ممس پو راننن
ڈپم نمه چهیم اندر باغ تهو مت
گئی ژم رای مشتر گومتر تا بتر
گیم متسنده دیدار چ مه کاره
هزم بیمست نا ز همره پچس تیز
عجب له ڈه آس پریاه نغمه پرداز

زهیر برشرکن ڈ الچه ته نتهم
نرس منزکرا ئز کا نهه ڈ اند ونوی
منس سیتنت آسو امنت کوس عشقن
نوی زنهاران ته گماران ڈ ننه ڤچهان جان
بیابانن نه ڈریاون منزی ڤنود
قطن تم همسفر موکلیا و تنها
غیرت بوز نقی منه حال النوهم
لوڑ منز اگ لعلک یار چهیرن
وچهون لانوم جهوروی آسهمن تن
سنهاه تنه انتظاره چانه گلمت
گیس بوزنت تسند حوال وگیر
ونهیت نته نهدگیس بی خنبیاره
وکر آن نار هست فتنه انگیز
تم سو ته سیت یا ستیاره وساز

ژنن نوش لب بهرای نازنست و مستن ناد در باغ وصفت آن

[illegible]

بوستان کاره پٽ نه عشقه ريحان
بداغ عشق لاله آسو مسرور ده
گران ريحان نه شبنم روز مستوري
غضن پٽ گياه وزل گلهاي انار
مشکبو نازه رو گل ياسمن لاو
شمازه پوشه ذاتن ملهند نه کنهنه آو
وولي دو هر طرف آمر حيه ريوش
ذهن سنت آسو سبزگ فرش مخمل
چهنن گلبرگ سا چهينت نه سرخ ذرد وآس
درختن آسو نه حد ميوه نه ارلن
صف اند صف هزاران ع نهزاران
بشاخ سرو قمري آس بولان
سطن پٽ مخو کيمهت جانور آس
لنکه لنگه آس قمران نگه بلبل
اگر فردوس به روي زمين سنت

پيچه زلف گلعذاران عنبر افشان
دين کو سهم نن گن چشم بد دور
عليلن نسب اڙن ازبوي نسب بو
ڙن بلبل گلن پٽ ماشن تار
سمن نسرن و خيري اغوان ناو
زه گياه بوزک بوکيمين هندوني ناو
ڏلاني پوشه گرايه بلبلن بحوش
کرن تنت برگ گل سهم وذدس ال
پهکن زان سهم وذه برلا چيره ذآس
نهالي مشک بيدن سايه ارن
صنوبر سرو شمشاد و چناران
عنا دل در چمن سرمست بولان
گلن و چهه وچهه ون نا ظم سحر آس
رنگه رنگه هي من نهه شور و غلغل
همين ست و همين ست همين ست

نظر بامت کرم تس مہ جبینس
نزاکت برتھ وچھت او دمنہ آرام
وُنہ نس و اجمر شہ آس عشقن
شنیدس آسو باورنس مہ دیدس
بجس بنہ زالہ گل ڈشیت سو کاگل
وچھت گیسو بچھت بنہ گیم شہمار
بشمشیر دو ابرو خنہ کرایس
اُسن نمسند لسن مارن تغافل
سو خوشدل او روساز و نو ہت
سو نزاون لئی بہ دم زلف مشکین
درا خالف ستھاہ لرزان گیس بو
دمنم بلہ جوش دردل نارِ عشقن
دماہ تاراج کرم صبر و ہوشس
دلس تلقین کرم از صبر بسیار
بیکدبدن کرس عشقن بو بابال

وُچھانی آم عشقن نبر سینس
بو آسس ننہ خو عشقن کرس رام
مہ نمنسندی خونہ واجن ویہ گن
تفاوت بڈ چھہ دیدس نہ شنیدس
وجس نمہ گلہ رخن مابہ چو بلبل
نہ رودم زُلفس نہ روزس وار
بزنجیر جنون پابستہ کرنس
گہس نئو عاشقن نمسند و چھین ہل
بو گیہم غرق غم عشقن ہوا چھت
بو نتھاوت پشکیس غفل و دل وو دین
بتن زنجیر درپا کردہ گیسو
بچھس از پای تا سرِ نارِ عشقن
بدل گوم ار نہ بشہد رنگ دین پوس
ولیکن آم نہ نتت کنہ نہ درکار
بلاچاری و نم بانازمست حال

روشته ولوباوني واره قلم پوش
گوش په چهوم ده هم عشقه تنګ اغوش
بوشته بېنه چهوکنه تماوان ده لزارن ګوش
سیمبري عشوه ګري له نشك يې ني نوش
روي قمر ابر سیه موي چهوي وپوش
بوزه ونوي ده بشه ونوي ده امه ګو بهوش
ماره مېنبو ونته ژه چهوي بوت کمکو بوش
مرده ګرهین ننده موژه لعل شکر نوش
ګرانو تلم ګرانو وندي جانو چهوس مه بهوش
بنه کښن ګوم بېم ماه قصب پوش
نته زلن آسه بنا دشه نهنده روش
ماره مېنبو باره لګي زا بم مي نوش
ګوش دلس ګوم صدا غېر صدد اش

نوش لبه ننده باني مېانه مسته روش
بوشه کتوون ګوم مهنت ور عشقن بوش
نوش لبه ننده باني مېانه مسته روش
جیم زلف نیم برخ نیم سردوش
چشمه نه چهې چشمه پر ازباده سرجوش
یاد ګیم جان پېن ګوم فراموش
ماره کرت یاره مسته وزره خاموش
مبانو مدا آسوره ټت دش ده آغوش
نبش غمکو ریش بلم ده ته مه ده صلك نوش
نته دلس شرمه کرلم سوشه مه ډلو بهوش
ترك وفا نبست به الهي ترك جفا کیش
ماره فلت مار سرك وتنهس مبوش
هوش تهو مقبوله دس ده بوه بوډهي اوش

بقیه	بهر دلارام دل وجان ده تن بفروش نوش لبه ننده بانې مېانه مسته روش	داستان

بس کل واره دموناله
یکهنا ساله ژه سانوے
صاحبزاده یونس اقباله
دیو نهم بی مه تی مانوی
دن موی میانو دت ماله
قفس بمه کیاه بلاله
چهو عادت ناره کوی گانوی
لاپان بیخانه چشمه اچهرواله
پیمانه بیچی ژه کله واله
مستانه کورتهم دل میانوی
پیچهمنت مه پانه ساله ژه سانوی
ماس کالم قرخ فاله
کیا تا نوی

مری بو نه بیشه هنو چی بار بر دوش	ژه میانوی عرض بدّ کرته در گوش
به فیروس دیره چانے گرد عالم	چهونی کیاه بد بر بیرک ژه یکدم
مه ها دک موی مشکین دی زیبا	گژه هم پیدا دلس صبر و شکیبا
بیکد بیدار کرتم حلقه در گوش	گژه هم شاید غم ماضی فراموش
ژه میانوی عار ابنی بوژتم زار	مه داوی چانه دل گومنت چهوافگار
چو ماند از ساز قوال ارغنون ساز	عجبے وداز خوشنی درداد آواز
بخوشگوئی همه دُرِ عدن سفت	حسینی ساز کرد و این غزل گفت

غزل خواندن عجبے ودا زبان نوش لب در اظهار عشق میگوید

معشوقه میانه مه مثاله	یکهنا ساله ژه سانوے
مه شوقه چانه بر موپاله	یکهنا ساله ژه سانوے
بهتم یور چهوی سواله	دتم ژهو بخه درشانوی
دیهنو باله کیاه چهوم حاله	یکهنا ساله ژه سانوے
یکهنا روشه رتنت ناله	نوشان فنذهی کرانوی
بینت پوشه واره ننو ڈاله	یکهنا ساله ژه سانوی
ولو لله لله وت لاله	گلو بر به بوتا نوی

نس جهوی باره نالی ناله	بم اک پره زنت زانوی	
بقیهٔ	مقبوله لاله نس دنباله بکهنا ساله زه سانوی	داستان

دنان نی آس دره خیمه عجب بود — دوان آس تیر بره آماج مقصود

بیا ای جانِ من غمگینیم بین — بکوهی عاشقی مسکینیم بین

زه لو هم جان جان هت جانِ جانه — زه ڈیشت صبر نو ره دمنه دانه

شمع اخساره دل پروانه گرهتهم — با آتشدانِ غم بریانه گرهتهم

نه جهوم طاقت مه زهی نش له و زنس پیت — نه جهم کت با هیچ زهی سیت فرصت

به پیش آمت جهومی از سخت کاراه — لبمنه هیچگونه کنهنهِ چاراه

زهی زاله بوجهس عشقه دامس — بو کردن کهوزه بینس ننگ و نامس

خلافاه کنهنه بن منز جهو بینه مشیک — ز پرده بیرون پانی زه ڈیشک

به خیمه ون جهو کس بیٹ نون سن جهوم — دس جستنو کنی اُش خون زن جهوم

برآمدن نوش لب خیمه و رفتن نزد عجب ملک و بقیهٔ قصه

تو لتِ خیمه بنز بهوایه درایس — بلا اندیشه درمجلس لو زایس

عجب ملکن مه کن بامرنه نظر کره — زحالِ سابقه خواهش کیس زد

بصد حیلہ ژہ بہوشی رچھوم دل	بصد آسان مہ گیرزم کارِ مشکل

پاسخ دادن نوش لب عجب ملک را در انکار وصل

خیالِ وصل من دپومس عجب چھوے	بنون ژی آدمی ہمجنس پس چھوے
کرن نسبت ژہ باہمجنس شوبی	ابئی نہ غیر جنس نش ژہ خوبی
کنند ہمجنس باہمجنس پرواز	کبوتر با کبوتر باز با باز
کرک بلہ بیدہ تاکس نشہ آدم	رٹن نہ با ملک الفت کرن رم
ژہیلو پش حوا پیدا کرک یام	رٹن پش سینت دردم انس وآرم
1 چھو لازم پرنت اکس ہمجنس ژہ ہارن	کرن ہر گونہ شوپس میل پش کن
ژہ ژہ ہانڈن چھوی پن ہمجنس شابان	مہ سپتین آشنائی چھینہ امکان
شلہ چھوم رچھنوی چھس پاک شانہ	مولی پو زینہ بد دک چاک جامہ
عجب ملکس امی کنہہ وارہ کرژس	ہمش زن نون پیوستہ نازہ رجمس
2 خلافِ جنس پس ژہ ہاری دجالم	ہنت پش پن مصیبت غم نہ ماتم

پاسخ دادن عجب ملک نوش لب را

ودان می کن دپن ای یار جانی	ژہ چھک پزپاٹ میانی زندگانی
مہ وارہ پتہ تجم چانی مشقت	گبھم برباد ژہی ہیت بادشاہت

وفاداری کرم کرہ ژہ مہ دنی یت
جفا بوجھک ژہ لاگی بے محبت
دوا کرم ژہ دلک حاجت نہ طالب
دوای وصل درت بلا وطم یت
ژہ چھک میانی نجہان جادوانی
فداری یت کرم جان چھوانی
ژہ ناوطم دوی کرم مہربانی
دورت زنم دہ جسس دنزکانی
ژہ چھوتی یو ترتیتہ عیو نین طانگ کرہ لادوس
سطم دون ترتباہ اکی وات دوادس
سگام بحجت برکتن مہ یادی
وبیکن پھکنہ یو زان میان نزاری
سیتکادی مہ کر بر حال مظلوم
یو چھوس لا جارہ کومن ژھوژہ معلوم

سکھاوتن ژہ لا وطن وفا ژہ
بجای وصل دواہ یاوہ
بزنیا ای میانی چھوی شواہ
سپتہ نتیم یہ ساقی
فیامتن سرسحہ نس اسکم وارنی

جواب دادن نوش لب عجب ملک را
کرتھ من ژہ بعدہ زنا بعد نیم حال
مطلب ژہ چھو دزہ اشکال
انسان بو جسن جنس بیزد
سکلامس سسن شباب
ژہ پھیک ژہ جوی انزوہ یوت
مہ فایدہ یہ جو فزہ یوت

بناحق چهی ته بخمر اثر خواری | یئ هرگز نه از ناجنس یاری
ازین سودا ته کهنه حاصل لبی نه | وفائی غیر جنس نش ابئی نه
مه پت بد راوه راوک عمر ساری | لبی نه الفتیح بو یاه مه لاری
ته میا بونی وصل سینی نه میسر | هیئ نه نار زاه در هیزم تر
زمهر من ته نل یکبار گی دل | ترن شستر گرن چهو نه کار عاقل
مو رنج کت چهی تو چهین کهو زان بین | مه چهو منه زاه گمت آلوده دامن
در ناسفته چهوم پوشیده از نام | مه نش از تام لیمبت کینه نه کام
اپز کهنه چهو بنه چهین بع پاک نناند | بنا پاکی مه گره هینی بد گمانه
دمن ان پٹ گواهی در ودیوار | باین پاکی بید بازی چهو دار

زاری کردن عجیب ملک نوش لب را

دپس نم بار دیگر ای دلارام | سنم چائی مه از نامت نه ازجام
بزهی نه ون دمی نه عذرنی تن | دکه دلو چهوا رو خاطر شکستن
مگرهئ آسه اسم خوبروئی | کرن عاشق گشتی وتند خوئی
میسر عیش چهوی ایت جایه خلوت | خوشی گرزان بنهو خلوت غنیمت
چهو حاضر ناز وگل هم ساز وساقی | به شب روزی نه صحبت ره باقی

۴۵

زار کاران بیوفائی
زنان زاه وفاداری ابئی نه
غیر ازدم دم آزادی ابئی نه
بیو مینت زاه چهو نه در ملک عالم
کران بازی ته چهوک باعشقبازی
بوصل من بی نو چاره سازی
دو گردان نش نوش لب عجب نگار را
کران گفتگو از حد بیرون
جواب این سخن

هر دم دل گندوین نہ اچھوینہ دستور | بعہد و قول خود انسان چھونہ پور
چھونہ انسانس ہیو کانہہ دغاباز | چھہ مم بد عہد و ناساز و فسونساز
مہ انسانن ہنزی چھمنہ مولی پرژھہ | مہ کر دیوانگی نیو آک نتو گرژھہ
غرض دپوہ آسہی کرہ یک مہ بدنام | ییو چیزو بونوا اصلا گرژھی رام
چھسی نو لوچ طفل شیرخوارہ | لبہ انہ ہم بر ماہ دت وارہ وارہ
تہ چھوک ناحق کرن پانس جانی | گرژھی نو زاہ مہ نش حاجت زدنی
چھسی نو جانو نادیدہ نہ خام | بصد حیلہ مہ کرہ یک بستہ در دام
مہ دونت جایہ فل ینہ کہنہ بوی نہ | گلی تتہ بیول کہنہ حاصل انیچ نہ
بتن قصہ ونن مہ کیاہ چھو حاصل | مرادن زاہ مہ نش سپیک تہ واصل
دنون چھوی نش حکیمس داد شایان | بمس نش سپنی بیمار آسان
مہ نش مطلب تہ بیزی نو مولی زاہ | د مینو ونت یی نوزاہ نہ برپاہ

عجز و زاری کردن عجب ملک نوش لب بارہ دیگر

عجب ملکن وچھن بلبہ تندخوئی | بشیرینی کرن آہستہ گوئی
سنہم کرتھم تہ ای بیدادگر کیش | بشمشیر جفا کرھڤن بوہ دلریش
خوشامد کبت کرنس بامدارا | ززن چھونہ چانو دور مپانو یارا

کړن یله عاجزی تم بے نهایت / مه گویږ سخت و النجه رایت

اشس داده لچم عشقن اثر گوم / ازان سیلاب آب از فرق سر گوم

عنان اختیار از دست دادم / ره شرم و خرد یکسو نهادم

بوڈم پای خرد اندر گل غم / غریب ره گیبن د منزل غم

بجنگ عشق زن زخمن لچم زیر / هتوم واین بسوز غم هم دیر

زننگ و نام خود بیزار گشتم / ز عقل و دین خود بیزار گشتم

بلا چاری وچهوم ستی کن بالفت / گیبس از جان و دل شیدا بونس تی

کر یومی تا باشدم سعی بسیار / دلکو سر میانو ین گڑ هونه بیازار

لکومنه چاره عشقن زور دتوم / بیک ره صبر و هوشس تور دتوم

زنه چهوک آدم بوجهس از قسم دیگر / اما یت آسو قسمت ہی برابر

زنه نه مه درازل ہی آسو تقدیر / بدل کرزاه نه ات گڑه ہی بتدبیر

وقف بد نقاوه بوژی ہی پین بان / بشرط آنکه کره هم عهد و پیمان

بیباکی کرزه مه ستیت عشقبازی / سوای عقد کرزنه دستبازی

بشهوت کرزنه نفسس مه کن میل / بگردن سرکشس کر صبر کوی حیل

عجب ملکن تو یوم کت چهک زه گهوزان / نه کار دید چهه عاشق پاک وزان

۴۷

فہم مه ونٹ سر کرن یله عهد و پیمان پڑیچ سر آن

زه عاشق مطلق

بجواب ناز نینگ

تھوی ہو اسم وایت اصالت
ٿی پاڙان ته دولت پر نکھات
تم پاڙان ته یم گژی اسی ته تنا سی
عداوت ته تم رسوای عالم ود میانی
کرت رسوای عالم کرت جای محبت
حسد و دزی کرت جای محبت
تہھوی تحو یا دای حق فضیحت
بری ماز اه کری سه کونه اثبات
ہکری ننی ته تہھو بدعت مکافات
ز لجنت واتہ کون تم سر قدم
[illegible]

مثنت گونبک بدگی مست وہشیار | خبر کیھه روزنه ازیار و اغیار

تفحص مغ دن یادر نوش لب دختر خود را و وقوف یافتن بر احوال وی

بخانه نازمست آسم بهت موج | ستاده پر پر آسس فوج در فوج
نستری ماجه کن دیو ماجه میانی | بہن گوڙ پر گورن کیاه چھو معنی
دیس نمه سبت چھک مست نازبیز | پنی چھک نازمست بیه نور ڳیز
زلان آسکنه چھک ٿر کالکوی لعل | شفیقن پئی چھونا خلاصکوی قول
بهرجا باغنسی ظلمت چهه گلزار | لب جوین چھو آمنت تازه سبزار
بوچھس زان شبس با نور روزن | نوای قمریان در باغ بوزن
بهن ننه جای چھک خالی ز اغیار | وچھن مانند بلبل حسن گلزار
نمه رستوی ماجه میانی آو نه ناب | درآمد در گلستان ہمچو مهتاب
گلستانس سه گلرو فیر هر سو | مه ژهانڈنه آبه در گل آن سمن بو
ہوتن وأته آس اس ننب جایه خفته | بغل اندر بغل باہم گرفته
شونگن یامت بو چھنین باشکر لب | گیس رب مژلزن بن ہوی برٹنب
خفافنت ژلجس آزده سین | خجل گبه گوس دق افسرده سین
دون بانازمست از غایت قهر | چھو پر پاٹھن بنامیان انهف زہر

٢٨

[illegible]

[illegible]

خطا بُد فی المثل میانی انهٕ آو — عفو کرتم جبینس چین مُوزراو
بخشتم ون بپاسِ جدّ و اجداد — زِ قرآن کاظمین الغیظ کر یاد
کرِمن هند چهو پیوسته پهوی کار — غضب مشرُن رحم یُن بر گنهگار
دپُس تمہ ہندہ چھاوُت میون اولاد — بوزِ راه انجشبنہ کم کرُ ہتمنہ بیداد
مہ درہ دل حُسن ظن آسوم سہاه چانیہ — منهز لاگت شہر آسُک مہ کرزانو
کتنکو امنُت جوانا خبرہ سر چھوے — ملومُت شورہ سی نارہ بُسر چھوے
وطن امندِ چهوکت ملکس چھیو کیاه ذات — تسندی رویہ تہو برهہ آفتاه واز
بہ فتنہ ظاہر ابر باکرُت ژه — دِنُت سک کنڈ گلس سوءِ یہ کڈُ برُت ژه
پھنبس تہ تیز نارس ژهی کرِون بلُ — بہ جانی باعثہ بیت مطلبس پیلُ
سہ کیہ شر ہندہ سارُوی حال ونُس — نسُند احوالِ ماه و سال ونُس
بہ شہزادہ چھو زِ گستانہ آمُت — چھو عشقن انمتوی چھونہ پانہ امُت
بملکِ جان و دل عشقی چھو غالب — سوی مطلوب سوی ہبر طالب
کران دیوانہ عشقی ہوشیارن — انان بدنامیاه بڈ ننگ کارن
سہ بڈ سنز کیفیت نمہ باونس سار — مُوزرنس سر بسر سرہ کس گرس دار
زبان شیرین کرن تہ خوش کلامی — قسم کهت موبوہ ونُس تمامی

ذکر بیزاری کردن ز فراق یار

ژھمن بازِ نیند ناز نینہ
پَڑی دیوانہ کریتھس مہ جبینہ
وزنس ماہتاب زن ماہتاب بیوہ
مرگیس لدہ ول گلاب بیو
نہ تاون یاد ہتھم کمہ ونہ گارِ نت
تمہ پدار و کمو بازرہ زار نت
نہ گوش میانو گوینا تراو تھم ہی
وَرہ فہ میانہ کنٔ گوش بنہ کا

کمانن زن گوم قد برو کمانے
سیہ موے نبر عشق ہیہ مارے
زلیخایو سفورتی پنت اینس
متیس واعدو عذرا یہ پنس
تھی ویس دوان الکش برین فریاد
گشت چھپا پیدہ نوش تھی بیدار فرہاد

۵۰

صُبح فلو بلبلو تلُ شور و غوغا
خبر آسم بو چھس در برنگارس
نظر نرادم نہ ڈیٹھوم باغ نہ گلُ
گژھہ میچھم صبح شبنمُ غمکو شام
نہ ڈیوٹھُم یار نہ گلزار آن باغ
ہنتم ون دِل نگارس گلعذارس
وچھوم نہ روی زیبا یارہ سندو
بجای گلُ لبنہ خار ڈیٹھوم
دِبان آسس دِلس باچشمِ پُر آب
سو عبشاہ زخناہ وشون بر یاہ آسو
مزرہ انوم تتر کرہم بدلس
نگارہ بے مدارا سرد مہرا
ہندہ لاگنت سندہ پاوت ژلو ہم
منو ژلنم ہنو مزرا وہتس بو
سندہ لاگنت ژلون تھی درِ لح وچھوا

گبس بیدار موژم چشم شہلا
مفر رہ گب چھنہ سند رپن بہارس
نہ بوزم از چمن آواز بلبل
مصیبت پیوم اشک از غم کرم وام
نہ راتک عیش الّا بر جگر داغ
بس و پتیس مہینس نہ بیمارس
نشانہ کا نہتہ نس حلدارہ سندو
ہنتم زہانڈن خزانہ یار ڈیوٹھم
سہ مجلس لدانچی ما آسہی خواب
خوشی شوبس تہ پن کرِ ماہتماہ آسو
ودان آلو ہنتم دِلِ لتی بدلس
بُنا یارہ منیرا خوب چہرا
فراقہ للہ ونُ نہاوت ژلو ہم
ہنتم بیہ ستنت گرہم شرہ وہتس بوچ
تھوُن نہنو داغ منسو ریح وچھوا

ملالہ کوی گمکو چانہ بمہ کرو اول عاسو یاہ اقبال وناتھ
نہ زن کاہ ستانہ تھیر اولتراس پہ کھوم گھر میں
سم ہیس طالع و نیس عمکو ومکو بحر ماوم مہ مسکرہ معلوم اولکہ ملجی چلیس
پرنج ژھنکہ ہند بود اڑ نہیوران بیس ہنب ہماند کھتنہ نسکہ بینوالو
ہر واہ بوس قدم نور ہیپہ مازہ اکاوٹ ژرہاکو خاطر کھر ہماکو ہے لانہ
گرانہ دوتو ہ چالاہ دو وہ پیہ نامی بنسہ مکلو جامہ ناز
وژس برِبہ ول ناز وِلس بیبن

کُسو سوزی کسو باوی بہ تقریب
پیتو ہا صبحکے خوشبو بہ داوہ
نہ گرہ دِرہ ژہ دامن دِ نزہ اوّل
ادب ے چھتی صدا کرِہ زس ۔ یحلقہ
جفا اندیشہ کس ترا وُنت سہ مظلوم
مُہنت گوہن وِنت چھنہ کینیہ زاںلن
یرُن سینس سیُن پتس چانہ ہولہ
مُدا آسی کرِن آخر جُدائی
شکستہ دل کرتھ طناز و مغرور
ہتو وا وُ وژہ کیاہ زانک مہ کیاہ گو
یہی کت گلشنس منز آن گلِ اندام
ژہنہ مشغل گیس یاوُن ونہ گوم
تنورس عشقنس منز چھس حطب زن
خزانہ ژام اژ وِنسی بہارس
ہندِ رزن لجسہ نشراونہ آفتابہ

پِکمِ کُس نتو سوائی بادِ شبگیر
نتو کُس گلعذارس میانہ گراوہ
بیس انگہ نٹ نئی گہر زسن بر سن زل
خبر آہستہ ونرس مُدرِہ حلفہ
کرِئت گنہہ تمامہ لاحت یامہ معصوم
وِہنت گیہ چانہ پورِتھ ایجانِ جانان
ژہ ڈ وکہس لولہ ریتبو عہدِ وفولہ
یہی چھا سہ طریق حق ادائی
سمن اندامہ ب برہتس نزہ نبورہ
کمنت وِ النجہ چھم دِ لبر کی سرو
سِہی سروُن صحی انزم مہ پیغام
سو تیسَ مِ دِ ودی شورس نہ پیوم
وِنس ددُون گرم نغم سرِ وِسنزن
سوُ لے دوہ لوشم پوہ گوم نارس
بتا بم چون طپد ماہی بتابہ

ای سیمتن زړه چاودي دوره ہماني
انصاف کړون زیاده مسه ژړان یمو
دوباره یکهنا باده مه کوداه دوړ چاودي
ون دوډه ئي ہر حال نالي نال یمو
دلیکا میرا جو دوجهان کیوں هوگا
ہیمکونه ملام چپا کس نال یمو

سو نزاونت منگه کیاه بت پاټ پرې نگس
سر اسیمه گیس جامن د نوم چاک
ودداخ آتش دوان سحرک کراں بل

سو نزاونت مازه کړ بونقش و رنگس
بلوم آئینه پاپس سُورنه خاک
ولوکرتهس بره تازه .. ینبرنل

غزل خواندن نوش لب

مدنو بوو جنهس لت اله سندرمال یمو
فول لاله باغت لاله یکهنا ساله ژه سالو
ہاوسه چانی رسه عشقنه مسه جهوی یس
ناسازه چانی سوزه دزس د زه نا غمگین
مه وی مه کُن ژ مابه تیهاوت و نه ہا وت کیس
خماره ہژی عاره ژهی چشم سحر آلود
بیدادعشو وسیت نیو تهم مه دل بیدار
بلبل صفت شیدا بو ډیشت گیسه سوگلزار
گو بارغم ہت خم ہم شمشاد و صنوبر
دوکانه عشقنه مه کریوم سودای محبت
سر باره وندی سر وقامت کرته خرامان

دورد بوچانوی ژاله کوتاه کال یمو
بادام چشمن ہند بو بینا لعل یمو
کیاه غصه کوی ژ لونم ژه بیهان یمو
ره ناله گندم چانو بورنت تال یمو
کس بخته بډس آسو بیهو اقبال یمو
مس بیاله جهی کله واله بالا مال یمو
مژگان تیرو سیت جهوم غربال یمو
جهوم نال ولت مار زلفک نه ال یمو
از الف قدت سروسهی دال یمو
مه سُودراوم مُول ہا رم مال یمو
پاپال گیس خسته تر احوال یمو

د ہنم ژه جنگل بال سنگ بال یمو
ببه بالو نو تیم لیم که سینه بیمه سو نا گرای
کس تشم نن چیوم سال یکیا بان یمو
عذبه لیم فراموشی پایم دس چای
بیاس کس بونزاونس گیبال یمو
دلداده پښت ببلاده دیگر یاد یمو
معمول سوی جان استقبال یمو

خشم سرفتن بادو نوش لب لیږ هیو
وافسون خواندن او وغیر حیوان
شکل جانور
شدن بغ نش لب
نجن معج مبانی ایه بیمنت
وحشم وننده پیش ژه کوز

سمه دفتر زهنم جنه پیش ژه کوز سیفود
سک تهیس سکار بر سفود ده وده ابحاب
کمک نهید زه شیدان ناوده ژه نش سزاوت
سمی نشتهن مکه شی نشتهن ناوده ناوت
چوه نیوبا منصب لاکن خوالن شیس ہاشعی عجب
جباب طاف ټهس جبر بر نی نطبی
سی معد جبر هونه ووړنیت جانی نبی لفت بیب

در بیان پایان رسانیدن جانور

حکایت ... مقصود ...

بکار ناہیز انھاوٗن بے ضنا ژہ
نمس سیتن ژٹن کونی اتھہ واس
قبیلس منز ژہ پانس داغ ہیاوت
گیک از کار بد بر کار و بدنام
مرن چالوی مہ آسم عید شادی
لسن بدنز مرن بہتر بد ختر
کروم یمہ لعن و طعنہ بے نہایت
کرن آسن تیز زیو چون تیغ ہندی
پتان آسن متان آسمنہ از دل
بخشم از حدسہ گیژ آس نیرت
بو محکم از انس و عشق دلدار
پکس اتھ تیوت ژہ شمین یکس کاتھ ش
فو کھاہ دنوئم برت ماتھر ستیم

امی مو کہہ عاقبت پاپھوی قضا ژہ
پھندی روبہ از پتھو آیو افلاس
بد بنا ناوسا نوی مندہ چھاوٗن
ہتوت پانس پری خالس اندر نام
لسن بانم مصیبت نامرادی
مہ آسن گینسہ ژ دختر بدختر
مہ در دل گوم نہ ہر گز سرایت
دون ضرب سخن آسم بہ تندی
سو شکر لب تند شیرین شمایل
مہ وٗنس نہ جواباہ بورہ غیرت
دم سر دو ژیوم نہ لو لکوی نار
کرن فکراہ بہ سرگر پیو نہ گرپن فاش
بیکدم جانور صورت بنیم

دپن روزم امی سیتن گھٹت پیر
نتہ گژہ درمیان خلق ظاہر

٥٣

زه سبینت ئی عهد چهوم بد روزنده	بونراوی سلطنت رشهنه نال ژنده
زه بنیس د لبرس نشه واتناوت	شراب وصل آن معشوق چاودت
مسافر لاگنهی همره همت بو	سو دلبر چانو ژهارن هر سمت بو
بهر صورت مله وت جان جابس	بیم فیرن مه بدسارس جهانس
دلبس نمه شهر یار اشاد بو بهی	دل فارغ ز غم آزاد بو بهی
مه ژهارم یار اندر دشت و کهسار	نشانه زاه لبوم نه زان وفادار
باین پرندگی فیرس بهر سو	لبم نه بوی آن مه روی دلجو
بهر سو رفتم و جائے ندیدم	نشانے ز مقام او شنیدم
خرابی و آبادی رسیدم	بدامن پای صبر خود کشیدم
وہین وریہن و چهوم سورم لیهن کاوش	دوباره چهمنه نس کنه ڈیسنچ آتش
عبث چهوی د رجوانی سهو خیالا	کنی نهاوک دنی اٹ یٹ مثالا

تمثیل گفتن نوش لب با معصوم شاه

بزرگاه خاص آسو از اهل اخلاص	دہان بس نا دی ابراهیم خواص
یہن وریہن منجو بس دین نفسن[12]	دوہی کرس بہل دژبن نه زاه تن
همیشه نفیس آسوس ہیٔ تمنا	کرہیم ژوک یا مدراک دین پناه

54

دراں وقت آسو نہ نس کانہہ ثانی — باحسان و بلطف و کامرانی
باخلاص آسو گیاہ صاحب کلامہ — قبامز تمام نامی بادشاہا
عبادت کاروبار آسوس ہمیشہ — تلاوت روزگار آسوس ہمیشہ
بذوقِ دل دوہہ اکہ آسو خلوت — بہت باعش اندر حجرا بِ صحبت
گران تتہ آسو فرقانس تلاوت — تُلان از خواندنِ قرآن حلاوت
تتھِہ نِتھ سوی بالا چشمہ ناگاہ — وچھون اک جانوارا خوب دلخواہ
منقش بال و پر تسند درم وار — کسبز سر سرخ پا زرّینہ منقار
وچھان مشتاق گوس کُن جہاندار — تہندہ رٹنگ مَن گو شوق بسیار
تتھس لس کن وچھت داسو کرہشان — وسِت آواز ہوا مرغ زرافشان
بہ پیش شاہ بیو ٹھہ آمرغ خوش رنگ — تتھِہ تتھ وت میانِ کفہ رٹس نہ تنگ
ارادہ حق سین ظاہر دراں آن — وتہت گو جانور تتھ بہت اویزان
وڈن ہینو جانوارن پاد شہ ہت — ہراسان آسو بجد ژاس وحشت
اکی حد کڈ ہنس کرو بس دفن گو — بصد فرسنگ یک لحظہ گڈتت بیو
امید زندگانی نڑاو شاہن — یہ صورت ماسپن میانِ گناہن
وچھِن نہ چشمہ موژرت نیوت گونگ — نہ زانن واریس انہہ نڑاو نس رنگ

٥٦

کرِ وُک برپا ہی خیمہ خوب و زیبا
کھسنت پٹ ہیوٹ تختس شاہزادہ
ہتوس رخصت امیرو تہ وزیرو
ژِھن تنہا ہئوک شہزادہ تم گیس
سپن تم گرم روانذر دو بدن
ژلس ڈرانہ کمینگہ وتہو نبردراو
سلاماہ با ادب کرِیس باخلاص
دُپس شہزادن ایمظلوم غمناک
کُنوی زُن سپنت چھونہ کانہہ رفیقاہ
دُپس یم بوزہ سوداگر بو آسوس
جہازس منز بو آسوس مال و زینت
بامرِ حق مخالف واو وتہو سخت
گلس بوینت جزیرس منز سٹھاہ کال
مدارا تم کرُس دپوس دِین تراو
یہ بڈ منت چھوے دمی تمکوی چندان

وُنصر ہس تخت و مفرشہای فیبان
اکابر رُود سارِی ایستادہ
ہکشتی ترا و در دریا ہتو رو
مُرخص و فتہ گل گنڈٹ تھپر ہس
رلیتی تل وُ سکلہ ہارون رشیدن
پُی تحقیق شہزادس لِتہ آو
جواباہ تم کرُس فیرت سٹھاہ خاص
ژہ کُس چھوک درچنین جای خطرناک
نہ یارا دوستاہ نہ کانہہ شفیقاہ
گران تو وہ بیم ورذ بو آسوس
غلامان و کنیزان ہمسفر ہت
وُڈت گیہ نا و با اسباب ہم چت
ژہ بامیت ڈیو ہمکہ ول کوم خوشحال
دِمی مالک معاوضہ داد مترا و
مجوز غم روز راضی شاد و خندان

تصرف هر طرف ملڪن ۾ جهو متسند ‏— سٺهاه در ملڪ ظاهر نا و متسند
رٿم ڪو نه جاءِ مارم ڪياه جهو چاره ‏— زجنگ او کروڻ قسکل ڪناره
جهوي منهِ وسن ڪيتراه چاره کر توم ‏— نزد ديهو بلم بخشش ژلم بوم
سمت تدبير ٺهراوک و زيرو ‏— ممن ميانوي گره بنزن صلاح بيو
صلاح نيک و نوسم جهوي ژه بهتر ‏— سکوبت منزنوس نوسي نس ڪره
شرط جهوي بيت نس تن جايه ونن ‏— کنوي زنن بد ژه جهوي فن سانو بورن
تمي سبتن ژلي ڪانگل ستارس ‏— دواتي جهوي نحو سنکس فتارس
نوي تنها بوجهوس بيت جايه ورت ‏— نه خوف دشمن جان نه هايه ونت
ميسّر جهم ضيا فتهاي شاهي ‏— ڪباب في نان و بريان مرغ و ماهي
ون با دل اندرکن شاه هارون ‏— تموسند جهو عمدًا مارمنت خون
غرض نخنگ تنے تاجک آسمنت جهک ‏— نوي حيله ونت تهوته کا سمنت جهک
رمه ما امسنر دلس بدراي آسم ‏— نه ود نام و نشان في جاي آسم
به نفس الامر کره بس بيه فاني ‏— دغائي دت زلس بهت بادشائي
يه اصلن نه انمنت جهک سدنه باده ‏— کران شاهس جهو اکثر مات پياده
ديڻ هارون رشيدس بره ڏهکن يک ‏— بو جهوس نه انان فاقه مارزه اسک

نظر کر ڏ پھني قسمت کيا مقدر

ڏين بانوٽ ڪي سڀ تم پنهنجي بس

ٻيو افسانو ڏين معصوم شاهن

ٻين تسليم قضا گو واره صادق

کرون تصديق قل بزبان سين حق

کري دوگانه هر شڪرانه گذارڻ

ٿي ڪرون حمد و ثنا اُن واره مارڻ

جگر هارون ڪ شيدس گو پراز خون

عبان ٿن ڏيو ٺهو تقدير آلهي

زرن نه دل ڪرون در ڪام و ناڪام

و نان شرمندگي هٿ آسو باحق

ڏين تقدير ايزد گو ڪرت ڪار

رضاي حق قضا امُسند بلا ڀيب

محض نبي مبا نو واٿن آسو مفسوم

سٺاه شهزاده سُندس آسو فيران

سو ڏيبشت ۾ سمه جا ٽڪُ ڏو رتس گو

بلا ٽڪ مه ڇهو آمُنت جا نوردن

ٿکهه ٻيو ٺهس سو مرغ تيز پرواز

ڏٺهن گو جانور پرواز نراوُن

گلستان ڏيٺهي مسرور گو شاه

ٻيکساعت ٻو ٺيو وانس نيا گاه

بدر درٻان ڦ ٻيٺهون تيغ درڪف

ڏُو کهن ٻيو ٺهس ڇهو ڪس نن پتوپيس نون

سيُن حيران لعلم ڪبريائي

پڙهون اِنّا اليه راجعون تم

ڪهتوم يارب ٻگردن خونِ ناحق

پتو جامي قضا هر ڪا نه ڇهو لاچار

ز دستِ بنده لکهُمت سوا غيب

نهُو ڪنه ڪينسه علمِ غيب معلوم

وڇهون پيدا سيکن آنمرغ طيران

دلِ ناشاد ٿيڙ مسرور تس گو

ڪدُم البته زين جاي خطرون

گوڏس تهف شهريارين تس ڪرن باند

ٻيکدم باعٽس اندر واتاون

بحيرت آسو وانُس ڪنو ڇهوم ڪياه

ٻيهس و رهس ته تنو ڪا نه و اته زاه

رني نهجه و تهوي ٻرٽ رحله مُصحف

بانصاف آو گوتت بنچرس نش
ژہ ونتم اے زلیخای زمانہ
دلیس نمہ ییس پھٹ ژلہ عشقہ شہمار
جُدا گوئیس ندا یعنی دلارام
بنر تمہ جایہ بیزت آو بیجا
زِ سر تراوُن خیالِ شہر یاری
ڈُن بلہِ آفتابن مغربچ جای
قفس ہیت شاہزادہ دراو درراہ
ہتن ہینُ الامان کُن وُت نیہ تیز
اکِس لحظس برُوک نہ زاہ نہ آرام
بکرمی تیزرفتم آس درراہ
سفر وارہ کرِت تم وانتہ کُن
فرُوک شیطان تنا نہ کرِنہ گمراہ
کلس ٹیہ ہت قفس تنہا یکن آسو
وٹان آسو آسمانس ای کج اندیش

زنان با نوش لب مُو ژن ہر پیش
کرِے ییتہ زولہ ازرات پانہ
ہمنس آرامہ سی سیتن ہمونہ کار
سُو صیّادِ غمس گو رام دررام
کرون زینت سفر سارُوی مُہیّا
کرِن سارس دوہس سفرچ تیاری
شبن کُر خیمۂ تاریک برپای
موافق ہین خدمتگار ہمراہ
بسامان گو روان باصد عزیزی
ڈکن چون بادپیک اُز صبح تا شام
صبا پوشک نہ رفتارس موے زاہ
فلاموہتو سہ ازسختی پھر نُو
تنِ تنہا ژلس تراوِن سرِ راہ
براہِ دور بے رہبر لگان آسو
بُو گُر قفس بے کنہ بیگانہ از خویش

بوچھوس زنوش لب آمتو خبر ہیت
تجم از حد مہ یژ خواری مشقت
مہ چھیم ہمراہ انمژ وارہ بوزو
سپن تم خوش سٹھاہ لاران گژھنہ نام
خبر ینش کورہ ہنز بلہ ماجہ بوزن
سو پانس سیت نمہ ینو بر وچھکن ینش
بہیش بانوی جن ژاو یامت
ہمت کرنس بصد آداب تسلیم
دپس ہمہ کیاہ ژہ چھوی پیغام انمُت
بجلدی کورہ ہند پیغام ونتم
دپس تمی چھم مہ انمژ سیت پانس
سفر ژیہ سخت دِن زہین گدم کرکوٹ
ازان آسوس مہ معلوم آسنہ ونت
براحت زاہ نہ روزسنہ زمانی
ہماندم دراو ول ہیت نوش لب آب

پیام غم رُبا فرحت اثر ہیت
بجم محنت سٹھاہ آسمنہ وزونت
مہ نیراوہ وتھہ اتھہ توہ دِ وزروزو
ونک ینش پادشہ پانی بہ پیغام
کنیزاہ پادشاہس شہ سوزن
وچھیت معصوم شہ خوشدل سپن نش
گروان بہر ادب خم سرو قامت
دُعای مال و جان کرنس بتعظیم
جگر چھوم بہر دختر خون سپنمت
گیس بیتاب ناز آب ژہ نیتم
ببختی وات اس ہیت الایس
مہیمت ژور ژن ہیت چھم غمک لوٹ
پکس پوسنہ بر سر نوش لب ہیت
سلامت ون انتو اقبالہ جانی
مرنن کور دلیشت ماجہ وژاو

یه د منت چهوهی من منگ منگ خلاین ... و چهان آسس نغی زبان نه گراین

عزیز آسو سارفی از حد زیاده ... چهونه در صحن بکمپنت نه پیاده

پر زلون زونه نش تر روی آسس ... بعیش و ناز کرمنت خوی آسس

دوهی اکه آسو مسنت جام و آواز ... سرود و ساز هنت بر مسند ناز

کله کج کرده بر سر در نظر ست ... کهی آهنگ فی زیر و گهی ست

سپند و عود و صندل مشک و عنبر ... دزن همچون دل دشمن به مجمر

نوا ساز آس با آواز دمساز ... به عشرت ناز خوش با نار همراز

بوان کیاه آسو نسنده نورکوهی گواه ... نمی سانه بو نتو وارس نگاه

نظر بامنت پیم بر روی تن تام ... ز سینه غم زلوم بیتهس بو بر بام

پشس پٹ بیتهه سن هنتی مقابل ... مه کن و چهه امس بتاب گو دل

بو آسس ووه مند حال ڈبنان ... امس مه کن و چهت دل آسو کربنان

سر اسیمه سین بدل ہو لا ... تتهی نهه بهر گل گرشه بو شغولا

منقض گوس عشرت شغه میانی ... سرود تخ وق لوس شغه میانی

بهر اطراف دام و دانه نغوهیم ... بدل دانه مولل دردانه نغوهیم

امس بلبه شوقه میانه ذوق گوگم ... وژهس بون ناله عمداً الا گم

٦١

مہ پوءِ مسن چانہِ تو وانِن چھو شوار
کڈون ازتن لباسِ شہر یاری
کرن شاہی امی پرژھ میانہ برہم
رفاقت ام کرم کرِنس بو ممنون
بغمخواری امی کرُ پانی میانوی
سیُن بلہ ماجہ تمسُند حال معلوم
سٹھاہ کرُنس دلاسا تہ مدارا
بو آسس دادہ بسندی انیمز
مہ بسندہ ڈیشِنج آسہ نہ امید
مہ مشکل گوم چانی سبب آسان
ژہ تراونت سانہ باپت نازنعمت
بوکر تہس نندہ دتوُتھم دون احسن کاش
گبس خوش چانو ڈیشِت لے وی پرژو
کرُن نیتھر بعقدِ شرع پانس
ز چشمِ غیر از تامت چھہ مستور
گرِہ ہُن بنیِ الامان چھو نہ کینہ کار
سفر براوُن تہ تراوُن تاجداری
سیُن یکدم چھوکن یہ مرہم
وندنت گٹنس بدن میانہ ہٹکوخون
پنن ہرینس تہ گٹنس آی میانوی
انن پانس نشہ شہزادہ معصوم
گرہ ہوم ژی ہیو مہ گبُراہ غمگسارا
وداں دیوانہ تہ فلوا بنیمز
از ین دخترِ گمز آسس بوُ نومید
بوکر تہس واریاہ ممنونِ احسان
بمس زاہم بوین نش ماجہ رحمت
ژہ بوینی مرحبا شاباش شاباش
بخشنی ژی یہ مہ رو غیرتِ حور
خوشی کر تراو غم اتھ محلہ جانس
دُپس ہم بوزہ پرژھکت کرہ چھہ منظور

٦٢

ژه لکهه نامه منس کن تی چهونډیر	بجلدی سوز قاصد کرمه تاخیر

نامه نوشتن نوش لب بجانب ناز مست

بسوی نوش لب نامک اشاره	سپن از مادر خود پهر چاره
قلم و لول تلن از شوق محبوب	کرون خوش اشتیاقک نامه مکتوب
زبجر دل در مضمون کهارن	بکاغذ از عبارت مخنه ماران
بمعنی پیچ پیچان صاف شد حرف	بخون دیده لکهونس شرح شنجرف
غزل شوقک کرن در نامه مرقوم	میان نثر زیبائی چهه منظوم
سلام وادعیه لکهونس پیش و پیش	وڈن نامه لدون سوی وفاکیش

غزل نوش لب

وسئے گلن آوی بهار	از ساله اننن باله یار
ولول انن فول لاله زار	از ساله اننن باله یار
ننت پرانه مایه گوی ژه کیاه	مشر اوهنس کیاه چهوم مراه
آشک تته میانوی غمگسار	از ساله اننن باله یار
چهم لولچی گیشر مه یاد	بیوی نازه میانوی زاه یه یاد
گوبنا کنن پیغام یار	از ساله اننن باله یار

مقبول سہ اڑ سالہ انتن بالہ یار
سوی زانہ کیاہ گو تہ لگو ناہ د لفکارہ
تس ژالہ پیر تس عشقہ نار بحر بار
دامن رژ رذ شمار
پامن مہ نہاونت گوم جای
نامن ژلوم کرنی سو گرای
اڑ سالہ انتن بالہ یار
تس پت مہ راوم تو کہ چار

غزل دیگر از نوش لب

فولنے گیس گلبن برہ — للہ ون بو آتش کہ زرہ
زولہ چھمنہ دردل چھوم امار — اڑ سالہ انتن بالہ یار
مس پیالہ دِتونم عشقنوی — جس چھومنہ لارس کت گژھی
چھس منتظر در انتظار — گوشن کرس احوال میانو
بینہ نامہ ژلہ ہم زونہ گرانو — لگوسیر ڈل فوج شالمار
در باغ ژ ہانڈن سوبسو — گرڈیشہ تمسند ماہرو
سرا پانی کرہ ہس نثار — بلبل کران چھس گت گلن
ولمت چھ زلف کاکلن — قلمت مہ چھیم تازہ انار
ریوان عشقنہ نارہ چھس — دیوان ون تس دلبرس
ایوان منس چھونہ دانہ عار — نزاونت ژلوم نہاونت فراق
چھوم لولہ جگرس اشتیاق — منہ ون ان ونہس بوزار
ینہ ہا ونم حسن عجب — دیوانہ کرس نوش لب
ازخان وہان کرس قرار — کنو گوم منو کرنم مہ جیل
تس ینہ دراییس گرانہ لیل — آخر وچھوم ناپایدار
ناگرای ڈونگنم ناگسی — ہیبہ مال بونت پٹ نرگسی

[illegible]

نزدیک وانت دور یوم	معلوم گنہہ چھو منہ کمہ ونہ گوم
معصوم کرئن بے اعتماد	لس باد پمنا کرہ ہم باد
تہ کارن یغما در شیراز	چھوا کو نہ لس ہیو تیر انداز
از غمزہ ناوک در صیاد	مہ نہ لس ازلی آش بلہ دن
رشہ سبت گمان جوان گرہہین	مہ چھو غم ہمدم لس دلشاد
بر بوکھہ آیس تژ لاچار	ذرہ رژھہ درایس تہ چھار نہ یار
پایس پیہ نالا پس ناد	نشہ ہیوم دورہ گوم راوان
دشہ چھوم دشہ پٹ ترشراوان	بیکس منگہ کس استمداد
دل ژلہ ہنت گوم جادوگا	شلہ شانژ کرہ لس تژ یزگار
بلہ کتو بنت فنہ چھس بے زاد	نم سرو مہرن نزاون ماہی
یم مہ چھہ رتمر منہ منز جای	عارضی چھو نہ عشق بے بنیاد
ای مہ ارض و آسمان افروز	مقبول کائنہاں چھو شب و روز
فیروزہ تیہو روز افزون باد	لس باد پمنا کرہ ہم باد
نواد شنامہ ہنت پیک صبا رو	روانہ سوی بحرین لن ہوا گو
به بحرین آو در درگاہ شہزاد	بقصر نار مست از محرمی ژاو

[illegible]

رٹن زن چیرہ یو یاہ ٹاٹھو دریہ
حرم خانس اندر ژانن باعزاز
گمان وُنہ پھوم ژہ اندر درد غم چھو
چھسی مشفق بنی دِینکو چھوہم بابو
کمن طرفن لگو ک تقدیرہ سیتی
عجب بلکن دیُس یمہ راژ از باغ
برنت دِ تو ہس یقین زانوم یو موُدس
بلنہ جانگ نہ بانک کنہنہ غم کھوم
دِیوم از طالع بد کیاہ بنت آم
یو فیورس عالمس ژ ہارن سو دلدار
بہر جانب دِ تمُ بس گلہ خس فرنُ
ژِ ھی آسم منس عشقن حراقت
چھو دُور یارہ سُندیا رس قیامت
دِوان آسوس قدم از صبح تا شام
مِہ بوزم نہ تسُند کونہ جایہ نیا

دگرہ زونہ ہیٹ کہتو نور اختر
خرم دل ہاٹ کرنس پرسش آغاز
بعشقِ نوش لب ثابت قدم چھک
ونستا منت ژہ ونم کیاہ بنت آیو
غمن ماگوی بدل تدبیرہ سیتی
تولت نیوس تہ تھوہم برجگر داغ
رچھون آسوس خدایس زندہ رُودُس
ولیکن یار راوُن بڈ ستم گوم
ونت کس زانہ کرنم صبحسی شام
کڈم محنت بغاین رنج بسیار
ژ وکو بخل عالمس فیرِس کنوی زنُ
نہ وَنہ ما چھومنہ ونس سُم مہ طاقت
چھو دورِ عاشق مرگن علامت
پتہر یو ٹھسنہ زاہ ساتھاہ بارام
وچھومنہ روی آن مہ روی زیبا

اي حور وش پريزاد قد چانو تازه شمشاد	ولمت جهو سرو آزاد ٿم ڪا گلن مبارڪ
رخسار يدڙه هاوڪ گلزار منڊ ڇهاوڪ	يا منت نظر ڙه تراوڪ باڻم فلن مبارڪ
ڇهي گيسوان مشڪين بو ياچو نافه چين	يڪتاي لعل نوشين طوطه گلن مبارڪ
تيز مڙه ڙه گستاخ ڏِ ٿهم مه گيم سوراخ	لوله دلس ڀي آخ زاه ڪر بن مبارڪ
خال سيه بزلفت آهو بدام الفت	يا زاغ زاگ نن ڀت نفر سنبلن مبارڪ
عاشق جهه ڙه ڪريش ڪر خسته عشقه ريش	ڀم جانِ غمزه ڏيش نم تنبلن مبارڪ
مُضطر اي سنمگر بس ڦن نيوي سنم ڪر	ڪس باوه راز دلبر بس بد فلن مبارڪ
عشقن سنم بن بيں فالنجه ڪنڊ سنن تلس	تي دا ولدون ڪس ڪهه سنبلن مبارڪ
بلبل گلن ڇهو ڪارن پروانه شمع تارن	بمبور هميشه لارن بينر زلن مبارڪ
عشقن شراب م جيو بيخود سو گوتهر هو	ديوانه تي وچهان گو دل عاقلن مبارڪ
مه رو بي ها ونڻ مو ڪهه زاه ڪر بن ڀي جهڪ	جڪرين لگن ڀي ڙه هو جهٽ گلن مبارڪ

مقبوله راهِ دلبر مو يڪ سواي رهبر
پي ڙهانڊ پيروي ڪر صاحبدلن مبارڪ

عبارت تنت خطس ۾ آس ڇهم	تنهي پاڙهن ڇهم ٿنهه جهم مه ڇهم
بو آسس جانه پوڙهه غمگين نهايت	وليڪن آسنه جاي شڪايت

[illegible]

67

[illegible]

جواب خط اُم چھم فرحت اوسنہ کھا
سو قاصدس گمُت تیتھ یوُون اَم
عجب عکس ز محبت وا رنجیوم
بم بتہ بر پیچھ بسک تروومت
فم پاپی کوون کرکس چھو فرزند
اتہ مضموم دل تم منگا ناون
مبارک باد نامہ جانہ ناون

[illegible]

غشن لایق گمُت از ضعف وسُستی — پیش چھس خواب گیشر نِندر سُستی
کروس جانوی محبت خوار یڑ گو — کروس عشقن ستم بیمار یڑ گو
یمُت ون از خیالاتِ مهری — گمُت پڑ لیپت کرنس دستگیری
بیس کیٹھ عشقبازی چانِ مشکل — نمس بُڈ داه کرُن کیاه آس حاصل
بنوُمُت حالِ بد چھُس سومُت نزار — وُنوُمُت چھوس ر دانی چیت و داماں
زخان ہ مانِ خود گومُت چھو بیوار — کروس بادی پھوی پھوی اونگ یار
شفیقانه کروس ون قدردانی — بدل غمخوار لاگُس نے زبانی
رُچھوس من بعد خاطر بوزِ کھی میانو — مه ژ ماندم از محبت فائده جانو
نصیحژ میانه از رغبت عمل کر — مه لگنی ٹٹھ یه شیرین چھی زشکر
وُڈن نامه دِتُن نس قاصدس کُن — شب اندر روز تتو وار و سوسین
نگانی وانو دربیت الامان سوے — به پیش نوش لب نم نامه تھاوی

[illegible]

جواب نامهٔ نازمست بجانب نوش لب

به پیش نوش لب نم نامه تھاون — سو سرنامه وُچھِت کیاه اشک ترِاوُن
خطکو مضمون بوزنت گوس دل خوش — گلاب کپاٹ فول نس وی دلکش
از ان پس نامهٔ خوبی بصد لوب — تلُن اندر کنار خود چو محبوب

[illegible]

یکھ وشون شہ معصومی ہے	بخشہس نخت نہ زیور سرا پای

در بیان عروسی نوش لب و آراستہ شدن او

چو با یکدیگر این اسرار گفتند	ازین دُر ہا بہ الماس سُفتند
نسیم مژدۂ وصل بہاری	در آمد بر بساطِ کامگاری
عنادل در چمن ہا محو گشتند	بوصلِ دلبران کش نالہ گشتند
بیناری کار خیرس منز چھہ تعجیل	ہتی نوعہ کرو کھ بیہ نا بناویل
عروسانہ کرک کیاہ شادیانہ	گنڈک ہر سو شہانہ شامیانہ
مشاطہ آیہ با آدابِ باساز	نگار نازنین پیرن بصد ناز
عروسانہ کرو کھ نس ساز و سامان	فرزین پیشوازہ دُو نہِ دامان
شہانہ خاص نر زیور نہ گوہر	گرامی پار چن ہند حُلہ در بر
گلابی جامہ و لہس مشک آلود	ملت کافور و صندل عطر نہ عود
شبن گلِ منبرہ سینن کیس گلگون	کرن پامال کتیاہ بے گنہ خون
کلاپس جامہ ڈلیشت لگو دلس چنگ	نوی نس دو بہ دسنن لگو زنگ
تمن ہنز منبر ڈلیشت اغوان پوش	پشن ہیٹ کھٹ پشن بو دکنہ کا ہوش
مکش یت مہ حبیبس شو بہ وُن جان	زرِ خورشید زن کھنمت بسوان

تهون برفرق سر طاقين زركا
حرير چه وڏنه جالر آسو مختنگ
سورخ پڙ سُرخ گو از رنگِ غازه
پرزلون جوره تهون نور مشعل
جمال از مهر و مه بِش گو سٺهاءِ ڙ
کمندہن آسو رخسارک سيه خال
خزنيس حسنکس ننه آسو دربان
زحسن کهه حلقهٔ بيني شوبن کياه
عقيق آبدار آسوس رِخ سرخ
سِنز آسوس مُدَوّر در زنخدان
ڏهين بله نالِ مرواريد ماله
بگوهر حلقه بند آسوس مُرصّع
ٹکس آسوس ڈکس هٹ نور برسان
رُو په نزه سُن کرو سين کِرن پرُ
گُلن باوٹ مرثهن گنڈهس مرثه بند

بسنبلزار گيه اخبري خبردار
نهن آنار نت فرخنده نجنگ
گلاب تنهه آسه وقت صُبح تازه
زجلوه آس نيران تاره وُزبل
ته بم وچهو کلمهٔ لاحول تم پرُ
سر افراز کران درخاک پامال
پورب تره کاه بيه دل نامهربان
تنهنه ڏونه پچهس تنهنه هاله برماه
زه مخنته ماله خندس کم سٺهاه نرخ
بلورک کاسه زن در آب حيوان
ستاره و دِتو کرت نورس قباله
کرت زن طور کے نورک ملمع
ملک تنت گن وچهيت از دوز رسان
مُرصّع آس تم از گوهر و دُر
بقيمت از قياس عقل صد چند

گوڈن پاريب زرزيه شذار خلخال
گنڈن پيه پابوس سکه اقبال
بس سرو کس قامت گوس رعنا
بخت کرو تهون بجو روشن
پيرِ برچ کياه پِس پيکراه زن
پيرِو ون خوش پون پشِ خراه زن

دُعا کړیں کهورن تل تراونس سر | ژه بلا اوښت مه سینمت عشقوی زړ
مُدامیا نوی کډټ ژی دو ستاره | فدا سر میا نو بوینی غمگساره
کرت نسبت مه یار یئ نماجی | تهوُنت تا روز محشر نیکنامی
بخوبی اتفاقاه اختلاطاه | زگروک با یهم نشاطاه انبساطاه
دوهیس تا شب بعشرت آس دم سان | شبس تا صُبح مستِ جام و آواز

گلچین شدن عاشق و معشوق از گلزار وصال و کامیابی بجشن اتّصال

سحرگه درا و خورشید جهانتاب | لباسِ زر کنډن برقصدِ مهتاب
عروسانه زخانه آو نوشن | زمین گو تا فلک از نور روشن
فوی امید گے شید دو شیوی | زجک آئینه بایس دو ریح کهے
سپه سالار سپیُن گبره بزمن | کرن بخشش ضیافت اهلِ بزمن
سمی متند امیر وزرا و لشکر | زگوهرهاي تا سر بسته زیور
شهریار انه پورک ماهر ازه | زدر پر حُلّه زن گو سرو تازه
فلک که و پورهیس رخشنده رخشاه | سواره نس سپیُن خورشید رخ شاه
سواری درایس انداز چه انجم | گمنت تم درو فورِ یوزِ اوگم

۷۲

نوایِ چنگ بورنت ہنوا شاہ
دوایِ دردِ دل لحن نواساز
عراقش سینت گہ آشک دے و گہ راست
خلافِ پردہ سینز اوک موافق
شہ مشہور ڈیشت روی داماد
بصورت ہم بسیرت گوس راضی
لکھون ہنو فاضل خوشخطِ عروسی
نکاح سیمبر لیکھون بزر آب
قرانِ مشتری بخشون بزہرہ
نکاحس مہر و ماہس ہیٹ پروین
گہر باشی بفرقِ نو عروسان
بضمون خاصہ موزون سہ کیاہ جان

سپین گی شاد غم رود کہ حاشا
وہتن گہ در حسینی گہ بشہناز
موافق بار ہا دی کر نو رست
کرک لایق برابر زن موافق
سپین مسرور بی اندازہ گو شاد
بہ محفل منگہ ناؤن تام قاضی
عطارد آس بہرِ دستبوسی
عجیب نہ زر کرون بنہ بسیماب
بدامن ہا چیچک زن ہارہ مہرہ
عقد کر یک برسمِ دین و آئین
نہ ہر جانب سپین ازدست بوسان
خوش الحان پر یہ در کر گرونہ دان

غزل خواندنِ کنیزکان بطریقِ تغنّی

مارہ منہ چھم جانو مارہ منتوہی
زاد بوز نار چھوم للہ ؤن نتوہی

دل گوم منتوہی مہ بکلنا
دل گوم منتوہی مہ بکلنا

غزل بطریق نعتی

دُوره جهي ڏُورن دردانه الني
شُتر بانه گهنر چهم چان گلني
فول پوش باغن جوش ڏنو ڏلني
نارن شور وتهو آرن نه کولني
گِله ٽور شوبان منز سنبلني
مِلو گرڙهه بموورن نه بينبر زلني
نِل بله ميانوي دِل بمار
هجر اوس بمه کمانه چلني
نشانه بهقومي دِل کانه بهلني
شبنم نهنه ڏلِه بمه گلنار
دل ناره کرنم ام کا گلني
کنو ڙلِه بم مار ايس نال ولني
ولني آبيل جادِ ها گلني
بيڙهه وله سانو گرڙهه حل مشکلني

چهم کراو گلني هاو ديدار
چهم کراو گلني هاو ديدار
هر جا بِه سبز تازه آو سبزار
چهم کراو گلني هاو ديدار
وِله وِله فولني لگو گلزار
لو کِس باغس گل بليه فولني
غصه غم نه ماتم ڙلِه بلبلني
مِژه تيز سِد آلم زهر آبدار
گلاب رويس چهوي کمه ڏلني
کس انِه وُچهنگ ناب فُزه ملني
چهي زلف مشکين سيه مار
چهم کراو گلني هاو ديدار
ڙلِه اس کونه رنگه چهو منه وار
چهم کراو گلني هاو ديدار

منصوره سند پاڻ کهسنا داس
من نوره تس بره بس سره باس
عشقه ناوه درياوه کس تره تاس
کم همنس غم هر گنهگاس
دُر داته صدفس منز تابان
بلبل مشتاق جهوي گلزاس

تن سوره بره هن جهوم ارمان
لاس بنه ننه ماس پان
سوي تره بس کره سر قربان
سنرس منز باگ بجر دخاس
ڈو نکلو نهف لاي دِرِشهواس
بالکل مشغول از دل و جان

نفقيه

مقتول اميدوار ديداس
لاس بنه ننه ماس پان

قصه

نبانکه نام مشغول سروداس
عجب ملک سوروزن انتظاس
ون کياه نوش لب ننبس دلس آس
خبر آسن نه تهونس پراره ون بو
بمغرب آفتابن عزم کر جزم
شبستانس اندر شهزاده خوش تاو
وهين گجر سه مه منز اضطرابس

وزن بلبل صفت شهر دوعوداس
پيم کر آب وصلکو لولناس
زحال من خبرتس قاتلس آس
وهين نے پان بانهاره ون بو
مهين باشتري ترتيب کر بزم
کرن هش بلبلن لاون گلن کراو
ببرج سعد پاران آفتابس

ڏٺئون باغ کي هر شادي بالماس
کشيد اول کليد گنج مقصود
ٿين زان پوءِ درآغوش بره

لباس فاخره پر معطر

۷۷

که داند این سعادت را بیان کرد
ذنک باہمدگر بوسہ برخسار
کران آس اک اکس عشوہ کرشمہ
زمژگان آس لایان اک اکس تیر
خنادستو رٹان تم زلف و کاکل
بخوش طبعی کران لہو و لعب آس
زہ نازہ آمیز باہم نازہا وان
بدنیگونہ کران تم آس حیرت
میسر کام و عیش و جام آسوک
منور ہر شبس صبحاہ چھو دریس
دوبو تشنہ لبو چھیو وصلکوی آب
نچہ غم بدوی گوڈن دوِر زیٖن سوک
نلوک ژکال بدوی کال وصلکو
گذارک تنت بعشرت کنہہ شبا روز
سپہ سار شاہن پر لطافت

که داند این کرامت را عیان کرد
بوسہ سر دِینوک و دروک نازہ
فران از ناز آن غمّازہ چشمہ
رٹن بیہ باز گشت از دہ تندیر
دِوان از سرخ گل آواز بلبل
کہوان آمیختہ شیر و رطب آسو
محبّت خیز عشقن راز باوان
بدُنیا آسہ کس ژِھ پادشاہت
قرارِ جان دِلکو آرام آسوک
بیتہ پرت محنتس راحت آہ کس
فراغ نچہ ژہنوک گی سنیر و شادا
بعیش و ناز آخر دون کنوی کوک
لبکو خوش عاقبت اقبال وصلک
بصحبت آس باہم بہرہ اندوز
کرن ترتیب شاہانہ ضیافت

عاشق شدن معصوم شاہ بر
نازمینت و عقد کردن او با وی
عقد کردن او با سیخ بامینت ناز

۷۵

ہمس گو دل بیکِ دیدن گرفتار ۔ ہمس گیہ دیدۀ جان محوِ دیدار
ہمس گلرو بیہ دِل گو پارہ پارہ ۔ ہمس مانندِ بلبلُ خارہ خارہ
ہمس گو خالِ ڈبشت حال بیہم ۔ ہمس گی بندِ غم ہم کاکلِ بھم
ہمس برمراوُ خاطر ہر نہ چشمو ۔ ہمس خونین جگر تھندِ و کرشمو
ہمس ہمتندِ اچہروالِ آہی زن بیتر ۔ ہمس گے زلف ہمیسندِ نالِ زنجیر
ہمس ہمتندُ وہن میہم محبّت ۔ ہمس قامت تسُدِ الف اجابت
دو شیون نیز عشقن کارگر گوک ۔ وسِت پی برزمین نیر و زیر گوک
بمجلس شُورِ وتھو ہم آہی لاران ۔ وچھوک بش بر سرلب وانمن جانُ
عجب بلکن سٹھاہ ہتنو سُلہ ناوُن ۔ کوہِس سٹے کلہ ہنو بش بلہ ناوُن
عرف چھکو بسِ نہ دِنتُس شیرو شربت ۔ سوہوشُس آو نہ تِہ گو انھوک بیت
خلل معلوم ہمتندُ گو نہ کِہہ تش ۔ خطر جز عشق دردل گو نہ کھنہ بش
مرضِ عشقنی عشقن مرض زانو ۔ نمی ہمتندہ وُندہ اندرُ غرض زانو
انُن ہوشُس بیچارہ بعد مدّت ۔ بگوش آہستہ دِ نِیس ازمودّت
مبر کنھہ غم دواڑ ماری بود اِس ۔ کری بورِ دّ دعون عشقہ دادِس
حنہ لفانہ سوچارہ ڑہارش بیو ۔ بگہ بیش سیہ سالار شہ گو

نوازش بسیار [illegible]
سٹھاہ داد و دہش [illegible] ناز [illegible]
[illegible]

تہ بلبل گے ترہ گل ہن حسنہ واے
بجو شوقنی پچھیاہ اک تنت ادا گوک

تر یو طوطو نیک لے نینت ترہ ہاری
پدر مادر دران اثنا زِ تُن ہیوک

رخصت گرفتن عجیب ملک و معصوم شاہ از شہور شاہ و سپہ سالار

ترشیوی گی نشہ دون قبلہ گاہن
سٹھاہ اسہ آو ملس ماجہ ہندٕ لول
خدا ین امر گرٕ مانٕ چھو برحق
رضای والدین ژٕمان چھو بہتر
چھہ بڈ ہش دولتاہ چھوہ پانہ معلوم
اجازت گرہو کرن اسہ مہربانی
تمو فرماو یک چھوہ پانہ مختار
ولیکن ساین اولادِ گرامی
زنہ بہٹ بنت دٕس تامت ہمیشہ
نو تر زنہ مولی کو نہ جایہ ناہ دل
ذنوک رخصت تن ہیٹ کام و ناکام

ہنکو رخصت منگون دون پادشاہن
جگر فٹو ہیز نہ و النجہ زاہ ہول
کرون احسان ملس ماجہ برحق
مکرٕ ریٔی چھو فرماون ہیمیر
امی نشہ اس ترشیوی تن چھہ محروم
سوخ نکہہ والہو در زندگانی
کرون اسہ شوہنات جایہ انکار
سٹھاہ رٕچھر کیا اعزاز تمامی
چھہ پرورده بنیشرہ ناز و عیشہ
رضائی سان تنت انذر چھہ حاصل
گڈ وک خیمہ بوقت نیک فرجام

[illegible]

بخشش ناوم [illegible] نگار دو
[illegible] حق ادا [illegible] بار دو
ییو کہ از فضلِ حق بہ مطلب دل
ملاقات پدر [illegible] حاصل
[illegible]

خراج ملک نزاوک دا پراوک	گدا ین بینوا ین ناد دیاوک
پی شکرانه خره چک مال نه دیار	کرک آیینه بندی مبینه بازار
شانه شادیانه جشن عالی	چراغانه کرک گنجینه خالی
غنی سپین گدا از بذل اموال	چهنی آسوده گی خوشحال فی الحال
بیاکی زندگی عیش دنگ ناد	مثل در عاشقی بنکن تهوک یاد
نصیب حق مدسپنگ کرمنت	ولیکن از طفیل استقامت
اول ثابت چهو قول راستبازی	سولبه آخر نه بیشک بس پتهاری
چهو وان عاقبت طالب بطلوب	بیان آخر محبّس وصل محبوب
بمکوبس آسه مطلب نه نوآت	نموکوتس بیگمان بخشن تسلی
خصوصاً کبینه رسنن سینه چاکن	چهو مرهم وعده وصلکو دردناکن

طریق دریافت مجاز از حقیقت و تفاوت آن در نظر اہل طریقت

رموز عشق زان عشقبازی	یمن لذت چهو در سوز و گدازی
زه بدبے در دچهوک دل سرد مرده	زخامی بخته کارن کٹ مه خورده
انس آیینه هاون کهنه چهو نه سود	جز آتش عود خوشبو نه دیاد ود
دل بدرد چهوی افسرده مرده	بکار آیینه کیاه زنگار خورده

کمالِ عشق کر حاصل ژہٕ ابدٕ وٕسٕت	جمالِ یارٕ وُچھہٕ درٕ مغربی توٕسٕت

مناجات بدرگاہِ قاضی الحاجات

الٰہی ہاو مقبولس بہٕ رٕ است	قرٕس دل انہٕ کجی لاگُن سوی راست
دِتس توفیق برا عمالِ صالح	ہدایت زی کرُس بدٕ وی چھو طالح
عفو کرتس خطا ساری عطا پاش	ننس غفلت دِتس دِلچن اچھن گاش
خیالک پردہ از اکرام تولتس	برٕ ہینس خلعتِ انعام دِلتس
منی کاسُس نہٕ خود بیزار کرتن	غنی از دولتِ دیدار کرتن
بحقِ سیّد الکونین ہم آن	ژٕ رٕت کرتس بخشتس نورِ ایمان
پدر مادر کرٕ وم مرحوم و مغفور	تہوُم نم ہت مہ از نارِ سقر دور
گرفتار بہٕ تس دم رٕ سنگاری	بہشتس ژٕ انتم ہت دِ وسن ساری
بہ امید از کرم انتم ژٕ انجام	گنہگارن کرتی چھی رحمتِ عام
خدایا گیم ضایع تاٹھہ انفاس	غرامت تہٕ ندامت ہت ٹہٕ گن آکس
پشیمان گوس اعمالِ بدٕ وسبت	نناوان پیوس افعالِ بدٕ وسبت
گنہگار امہ پیو چھو نہ کانہہ بعالم	زیادہ چھم بدی از حد ژٕ کم
غریقِ جرم و عصیان چھوس سر ا پاے	کرُم بڑٕ بدبروم نہ گنہن پروا ے

دربیانِ خاتمۂ کتاب

٧٩

چهه ژوه شنت ستاوه بینه تعداد ۲۴ ۲۷	غزل ابیات خمتس تام ہتو یاد
غزل ابیات ئی ہنت نہ ستاوہ ۲۲۷	برابر تمه قصّک شنت زناوه ۲۲۰۰
نہ آسوم علم نہ طبعس نکو ہئ	چهتوہی جرأت کرم بر شعر کو ہئ
بخدمت عرض چهوم مضمون شناسن	ادا فہمن رشیدان مرد خاصّن
بزرگانہ کرن ڈیشت خموشی	کمال عیب ڈیشت پردہ پوشی
رٹن انگشت پٹ از حرف گیری	صغیرس پٹ ہتون حق کبیری
حسد کیشن بداندیشن یہ گلہ ریز	زکینہ چهوک بسینہ آتش تیز
ہوا خواہن دوا درد درو سن	بیک مرہم ویک زخم درون
ہنرور مرد گنزرن عیبدارن	رٹن گلدستہ زن پٹ خار زارن
خداوندا گنہ بخشم مہ ساری	وسیلہ مہ انی عاشق تہ یاری

تمام	گرہ ہکنہ دل ملول از باعث طول بہ پیش حق چهو ردِ خلق مقبول	۱۳۴۲

غزل یار باشس

گلر و یہ کرنغم بلبل دل دیوانہ	مہ خارہ چانے یارہ گو دل جانانہ

